

Täysistunto

Tiistai 6.9.2022 klo 13.59—18.24

4. Hallituksen esitys eduskunnalle vuoden 2022 kolmanneksi lisätalousarvioksi

Hallituksen esitys HE 121/2022 vp

Lähetekeskustelu

Puhemies Matti Vanhanen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.

Lähetekeskusteluun varataan tässä vaiheessa enintään puolitoista tuntia. Asian käsittelyssä noudatetaan aikataulutettujen asioiden osalta sovittuja menettelytapoja. — Keskusteluun, ministeri Saarikko.

Keskustelu

14.03 **Valtiovarainministeri Annika Saarikko** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Energiamarkkinat ovat poikkeustilassa, ja se heijastuu monin tavoin myös Suomeen. Tämän vuoksi hallitus on ollut aktiivinen eduskunnan suuntaan ja ilmaissut halunsa käydä pääministerin ilmoituksen kautta keskustelun energiamarkkinan tilanteesta kokonaisuudessaan.

Tämä esittely keskittyy nyt johdannaismarkkinoiden ongelmiin, mutta taustasyyt on oleellista hahmottaa. Venäjän hyökkäyssodan ja kaasutoimitusten vähenemisen seurauksena fossiilisten polttoaineiden hinnat ovat nousseet rajusti. Etenkin maakaasun hinta on moninkertaistunut normaalista tasosta. Erityisesti uutiset Nord Stream -yökköskasuputken toimituksista ovat heiluttaneet kaasun hintaa voimakkaasti. Venäläinen Gazprom ilmoitti viime perjantaina, että putki on toistaiseksi kokonaan poissa käytöstä. Huoltotöistä johtuvan katkon oli määrä loppua samana päivänä. Näin ei käynyt.

Kaasu- ja sähkömarkkinat ovat kohtalonyhteydessä. Sähkön markkinahinta määräytyy kalleimman kulloinkin tarvittavan tuotantomuodon mukaan. Eurooppalaisilla markkinoilla kallein tuotantomuoto on tyypillisesti kaasu, ja juuri nyt se on erittäin kallista. Suomessa kaasuun perustuva sähköntuotanto on muuta Eurooppaa pienemmässä roolissa, mutta Suomenkin hintataso heijastelee muun Euroopan tilannetta. Kaasun ja sähkön kohtalonyhteys tarkoittaa sitä, että markkinoiden oletukset kaasun saatavuudesta vaikuttavat rajusti myös odotuksiin sähkön hinnan kehityksestä.

Arvoisa puhemies! Sekä meillä kaikilla suomalaisilla sähkön käyttäjillä että myös sähköntuottajilla on tarve vakaaseen ja ennustettavaan sähkön hinnan kehitykseen. Sähkönmyyjät ja sähkönostajat solmivat johdannaissopimuksia, jotka takaavat tuottajalle tietyn hinnan tulevasta sähkönmyynnistä. Näin tuottaja suojautuu matalilta sähkön hinnoilta. Sopimukset tekevät meille kuluttajille osaltaan mahdollisiksi nämä kiinteähintaiset sopimuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

set suomalaisessa järjestelmässä. Tällä hetkellä suurin osa johdannaissopimuksista koskee vuotta 2023.

Johdannaispörssiä koskeva säännöstö siis turvaa sekä itse pörssin toimintaa että myös sähköstä tehtyjen kauppojen toteutumista tulevaisuudessa. Tämä toteutetaan siten, että sähkönmyyjä asettaa tulevaa sähkön hintaodotusta vastaavan käteisvakuuden johdannaispörssin tilille. Ja kun kaasumarkkina hermoilee, odotukset sähkön hintakehityksestä nousevat, ja ne hintaodotukset myös heiluvat voimakkaasti. Kun odotukset sähkön hinnan tulevaisuudesta ovat paikoin moninkertaistuneet, ovat vastaavasti tuottajilta vaadittavat käteisvakuudet samalla kasvaneet hyvin paljon. Käteisvakuudet on täytettävä hyvin lyhyessä ajassa, pahimmillaan tunneissa, tai sähköyhtiö määrittellään maksukyvyttömäksi.

Tämän ilmiön vuoksi sähkönmyyjät ovat nyt siirtyneet yhteiseltä johdannaismarkkinalta kahdenväliseen kauppaan välttääkseen näitä kohtuuttoman suuria käteisvakuusvaatimuksia. Se tietenkin yhtiöiden kannalta helpottaa kassanhallintaa mutta pahentaa johdannaismarkkinan heiluntaa, kun kauppaa käydään hyvin vähän ja markkina on ohut — ohuempi kuin millaiseksi järjestelmä on tarkoitettu. Ja nyt kun järjestelmässä käteisvakuudet kasvavat, niin vaarana on, että sähköntuottajien markkinaehtoinen rahoitus tyrehtyy ja yhtiöt ajautuvat kassakriisiin. Tämä voi pahimmillaan johtaa sähköntuottajien konkurssi-aaltoon.

Ongelmien leviämisen riski sähkön johdannaispörssin kautta on todellinen, ja siksi myös Ruotsi päätyi viikonloppuna toimimaan johdannaismarkkinan selvityskeskukseen kotimaana.

Jos yksi sähköyhtiö ei pysty kattamaan vakuusvaatimuksia, pyritään puuttuva käteisvaje kattamaan pörssin vararahastosta. Rahasto on kuitenkin verrattain, erittäin, pieni suhteessa miljardiluokan käteisvakuuksiin. Jos ja kun vararahasto ei riittäisi, pörssin muut osapuolet, eli käytännössä kaikki muut sähköyhtiöt, joutuisivat kattamaan kaatuneen yhtiön vastuut. Tämä on se dominoefekti, joka voisi ajaa kaikki johdannaispörssin toimijat pahoihin vaikeuksiin, ei vain suomalaiset, vaan myös muut yhtiöt.

Sähkön johdannaismarkkinaa ja sen käteisvakuusvaatimuksia säätelee EU, ja sääntelyn muutosten mahdollisuuksia käsitellään vielä tällä viikolla EU-jäsenmaiden energiaministereiden ja valtiovarainministereiden kokouksissa. Se on mahdottoman hyvä asia. Se on välttämätöntä, mutta me emme voi jäädä odottamaan vain EU-tason ratkaisua kriittisen kansallisen infran turvaamiseen liittyvissä ongelmissa. On kuitenkin hyvä, että vastaavia sähkön johdannaismarkkinoita rauhoittavia toimia valmistellaan myös muissa Pohjoismaissa. Ruotsin päätöksestä ja sen lyhytaikaisen takausmekanismin hyväksynnästä jo mainitsinkin.

Arvoisa puhemies! Suomen talouden ja yhteiskunnan toimivuuden kannalta sähkömarkkinoiden toimivuuden varmistaminen on kaikissa olosuhteissa kriittistä ja yhteiseksi hyväksi. Sen takia hallitus esittää nyt tämän vuoden kolmannessa lisätalousarviossa sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville sähköä tuottaville yhtiöille valtion laina- ja takausohjelmaa, jonka tarkoituksena on turvata sähköyhtiöiden kassavarojen riittävyys johdannaiskaupan vakuusvaatimuksen kattamiseksi.

Tämän esityksen mukaisesti lainojen ja takauksien myöntäminen olisi harkinnanvaraisista ja kohdennettaisiin Suomessa sähkömarkkinoiden toiminnan kannalta keskeisten, noin sata megawattia ylittävän tuotannon omaaviin toimijoihin. Laina- ja takausohjelma olisi voimassa vain vuoden 23 loppuun asti, ja lainojen ja takauksien kesto aika on poikkeuksellisen lyhyt, enintään kaksi vuotta. Tämän paketin mukaisesti sähköyhtiöille tarjottavat lai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

nat sisältävät hyvin tiukat ehdot. Lainan korko on vähintään kymmenen prosenttia ja järjestelypalkkio kaksi prosenttia lainan määrästä. Yhtiöltä edellytetään lähtökohtaisesti myös turvaavaa vakuutta. Vakuus on esimerkiksi fyysinen voimalaitos. Yhtiö ei myöskään saa maksaa osinkoja tai tulospalkkioita johdolle ennen kuin laina on maksettu takaisin valtiolle. Poikkeuksellisenä elementtinä lainan nostavat yhtiöt joutuvat pääsääntöisesti sitoutumaan maksuttomaan osakeantiin, jossa valtio saa kyseisen yhtiön osakkeista yhden prosentin. Järjestely on poikkeuksellinen.

Valtion tarjoama laina, hyvä eduskunta, se on yhtiöille hyvin kallista ja se on varmasti viimesijaista. Tiukkojen ehtojen tavoitteena on ohjata yhtiöt markkinaehtoiseen rahoitukseen ja karsia ne toimijat, jotka selviävät myös ilman valtion rahoitusta. [Mika Niikko: Tälläkö ne tuvat lämpenee?] Lainojen tai valtiontakausten myöntäminen on harkinnanvaraisista ja edellyttää työ- ja elinkeinoministeriön puoltavaa lausuntoa. Lainaehdot notifioidaan myös EU-komissiolle.

Ohjelman enimmäismäärä on kymmenen miljardia euroa. Tämä perustuu TEMin skenaarioon, kaikkein ikävimpään tilannekuvaan, jossa odotukset sähkön tulevasta hinnasta voisivat kolminkertaistua. Elokuun lopussa suomalaisilla energiayhtiöillä oli käteisvakuuksia johdannaispörssissä noin viiden miljardin euron edestä, ja jos hinnat kolminkertaistuisivat, vakuusvaatimukset kasvaisivat noin kymmenellä miljardilla eurolla.

Monet ovat pohtineet, aivan oikein, kasvaako nyt valtion alijäämä kymmenellä miljardilla. Budjettipaperilla näin on, mutta todellisuudessa uutta velkaa ei oteta kymmentä miljardia. Valtion lainanottoa hoitavan Valtiokonttorin kassassa on muutama miljardi puskuria, jolloin tarve uuteen velanottoon on paljon pienempi, ja kaikki tulee riippumaan johdannaismarkkinan kehityksestä, sähköyhtiöiden tilanteesta, siitä, turvauduttaisiinko tähän lainavaltuuteen. Parhaassa tapauksessa uutta velkaa ei tarvitse ottaa ollenkaan. Ja hallituksen ja valtion lähtökohta on myös se, että laina maksetaan takaisin. Laina maksetaan takaisin kahden vuoden kuluessa. Mutta me varaudumme kaikkeen, koska riskit ovat juuri nyt isot, ja meidän lähtökohtamme ja ainut selkeä tavoitteemme on turvata kaikissa olosuhteissa Suomessa sähköntuotanto ja suomalaisille arjen välttämättömät tarpeet. Ja liittyen lainakehitykseen ja johdannaismarkkinaan Valtiokonttori seuraa markkinatilannetta tiiviisti yhdessä valtiovarainministeriön ja TEMin kanssa.

Moni varmasti miettii myös, miksi sähköyhtiöille tarjotaan rahoitusta nyt, vaikka sähkön hinta itsessään on noussut. Avainsana on ajoitus. Hyöty korkeasta sähkön hinnasta tuloutuu yhtiöille vasta pidemmällä ajalla, ja kun käteisvakuusvaatimukset ovat nousseet juuri nyt — eilen, tänään ja huomenna — miljardeilla, ne on täytettävä hyvin nopealla aikataululla, käytännössä todellakin päivän sisällä. Laina- ja takausohjelman tarkoitus on siis turvata sähköä myyvien yhtiöiden kassan riittävyys. Pidemmällä aikavälillä suomalaisten sähköyhtiöiden vakavaraisuus ja maksukyky on hallituksen arvion mukaan onneksi hyvällä tasolla.

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu, edustaja Turtiainen.

14.13 Ano Turtiainen vkk: Arvoisa puhemies ja hyvät kollegat! Pitkä kesätauko on nyt takana, ja täällä ollaan taas, koko porukka, ihmettelemässä aikaisempia munauksiamme, vaikka moni teistä ei sitä myönnäkään — ja ikään kuin pitkän kesätauon aikana meillä ei olisi ollut muka mitään syytä kokoontua. Minä veikkaan, että aika moni kansalainen on sitä mieltä, ettei tämän eduskunnan olisi pitänyt palata tähän saliin enää ollenkaan.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Nyt puhutaan siis itse aiheutetusta energiakriisistä ja siitä, kuinka sen varjolla Suomen kansa laitetaan taas maksumieheksi ja -naiseksi. EU ja samalla Suomi saavat syyttää tästä tilanteesta vain itseään, ja Suomessa syy löytyy tästä salista. Aloitetaan faktoista: Tässä salissa on vaadittu kovaäänisesti oppositiota myöden, että Venäjän tuontienenergiasta pitäisi luopua. Kun nyt luovutaan ja edessämme on sen vuoksi historiamme isoimmat ongelmat, ollaankin ymmällään ja syytellään mahdollisesti hallitusta. Jos euroilla ei voi omien sanktioiden takia enää maksaa laskuja eikä haluta maksaa ruplissa, eikö silloin ole selvä, että toimitukset loppuvat? Venäjä myy miljardeilla kaasua ja öljyä monille maille, sillä pakotteiden takana ei seiso yksikään Afrikan tai Etelä- tai Keski-Amerikan maa. [Jani Mäkelä: Sinne ei vaan mene putkia paljon!] Hyvät kollegat, täällä on ihan turha syytellä pelkästään hallitusta, tämä koko sali on syyllinen tähän kriisiin. [Ben Zyskiewicz: Me syytetäänkin Venäjän hallitusta!]

Mitä näihin pelastuspaketteihin tulee, on syytä kerrata historiaa: Suomessa oli joskus vanhaan hyvään aikaan valtion omistamat Neste ja Imatran Voima. Ne tuottivat meille sähköä ilman pörssipeliä. Nykyään meillä on IVOn ja Nesteen fuusio — tai pitäisikö sanoa raunio — nimeltä Fortum. Sähkön hinta määräytyy pörssissä, vaikka sen pitäisi määräytyä sen perusteella, mikä on kohtuullista. Globalistit ovat täällä halunneet pörssipeliä, ja nyt saamme nauttia sen sadosta. Pakko kysyä tässä välissä: vieläkö muuten Finnair on teidän lahtauslistallanne? [Anne Kalmarin välihuuto]

Suomi on päättänyt jälleen kerran ryhtyä Saksan turmiollisen politiikan marionetiksi, mutta eikös se niin mene, että sitä saa, mitä tilaa? Ei ole kauan aikaa siitä, kun Saksassa ydinvoiman kannattajat leimattiin mielisairaisiksi, mutta missä ovat nuo vihreät mielenosoittajat nyt?

Vielä toistaiseksi suomalaiset joutuvat globalistihallinnon alaisessa Suomessa jatkaamaan värjöttelyä ja opiskelemaan lisää pakkoruotsia, ensi talvena ehkä ulkotakki päällä ja lapaset kädessä. EU-mielinen eliitti ei tule koskaan arvioimaan objektiivisesti tilannetta — se haluaa aina vain lisää EU:ta, maailman tappiin saakka. No nyt sitä EU:ta sitten saa, vielä vähän aikaa, kunnes se kaatuu omaan mahdottomuuteensa. Jospa pian toteutuu se profetia, jonka mukaan Suomen valtiojohto tulee pakenemaan länteen, mutta koska heitä ei siellä sitten otetakaan vastaan, he joutuvat palaamaan takaisin tuomittavaksi.

Arvoisa puhemies! Jos minä saisin päättää, Suomi julistettaisiin välittömästi poikkeustilaan ja sen yhteydessä sähköverkko ja kaikki muukin kansallisuusomaisuutemme pakkolunastettaisiin takaisin Suomen kansalle ja irtautuisimme välittömästi Venäjä-pakotteista ja EU:sta ja ottaisimme oman valuutan käyttöön. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Heinonen.

14.18 Timo Heinonen kok: Arvoisa herra puhemies! Hyvät ministerit, edustajakollegat ja muut täysistuntoa seuraavat! Sähkömarkkinamme ovat tällä hetkellä usealla tasolla akuutissa kriisissä. Nämä kriisit lomittuvat toisiinsa, ja niille yhteisenä tekijänä on Venäjän hyökkäyssota Ukrainaa vastaan, sen kautta tullut energiapula. Kriisit ovat osin toisistaan irrallisia, ja niitä voidaan ja pitääkin ratkoa toisistaan irrallisina, mutta ne myös nivoutuvat tietyllä tavalla toisiinsa. Kriisejä ei kuitenkaan pidä sekoittaa toisiinsa, kun etsitään ratkaisuja. On energian riittävyyskriisi, energian hintakriisi, Uniper-kaupoista aiheutunut Fortumin kannattavuuskriisi ja sitten tämä johdannaispörssin vakuusvaatimuksista aiheutuva energiayhtiöiden kassakriisi, mitä tänään olemme ratkomassa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Useat suomalaiset sähköyhtiöt ovat ajautuneet siis kassavaikkeuksiin kasvavien vakuusmaksuvaatimusten vuoksi. Mutta toivottavaa on, että tämä tilanne, kassavaje, ei vaikuta näiden sähköyhtiöiden liiketoiminnan pitkän aikavälin elinkelpoisuuteen vaan johtuu ainoastaan sähköpörssin vakuusvaatimuksista. Samaa ongelmaa ovat ratkoneet myös muut maat. Esimerkiksi vastaavia järjestelyjä on tehty muissakin EU-maissa, esimerkiksi Ruotsissa, jo meitä ennen.

Nyt kysymys on, aiheuttaako energiayhtiöille suunnattu kymmenen miljardin euron laina- ja takausohjelma riskiä veronmaksajille. Sunnuntain tiedotustilaisuudessa hallituksen riveistä vakuuteltiin, että paketissa ei olisi kyse veronmaksajille kaatuvasta laskusta, ja annettiin ymmärtää, että tässä paketissa ei olisi riskiä. Näin on vakuuteltu. [Ben Zyskowiec: Aina on riskiä rahoituspaketissa!] Tätä on, arvoisa hallitus, vaikea ymmärtää. Eikö tämä tehdä, arvon ministeri Saarikko, nimenomaan juuri siksi, että sähköyhtiöt eivät saa markkinoilta lainaa ja eivät saa lainaa sen takia, että siihen liittyy liian iso riski? Tästä tässä on kyse. Toivoisin, että te, ministeri Saarikko, avaisitte täällä eduskunnan täysistunnossa avoimesti näitä riskejä Suomenkin kansalle.

Arvoisa puhemies! Näitä riskejä nosti esille myös taloustieteen professori Matti Liski. Hän piti tätä pakettia tarpeellisena, mutta paketin ehtoja hän muuttaisi. Hän nosti esille vastavakuudet ja totesi, että tällä keinolla varmistettaisiin se, että jos yhtiö joutuu selvitystilaan, niin sitten valtio saa omansa. Nykyisessä järjestelyssä valtio ei ole ensimmäisenä jonossa. Kysyisin ministeri Saarikolta: mitä vastaatte taloustieteen professori Liskin huoleen?

Arvoisa puhemies! On hyvä, että sähköyhtiöitä uhannut akuutti kriisi saadaan tämän järjestelyn ansiosta toivottavasti ainakin toistaiseksi pois päiväjärjestyksestä. Hallituksen esittämä ratkaisu on tässä tilanteessa varmasti käytännössä välttämätön — varsinkin, kun Ruotsi teki tahollaan vastaavanlaisen järjestelyn. Sähköyhtiöillä on kaikkien meidän arkielämässämme suunnattoman tärkeä merkitys, ja näiden elinkelpoisuus vaikuttaa suoraan meidän jokaisen arkeen. Me toivomme kokoomuksessa, että tuotantoa lisäämällä sähkön hinta saadaan mahdollisimman nopeasti painettua takaisin normaalimmalle tasolle ja että sähkömarkkinat saataisiin tervehdytettyä.

Sähkömarkkinat tulisi korjata siten, että vastaavat yhtiöiden ongelmat vältettäisiin tulevaisuudessa. Monet sähköyhtiöt ovat itse asiassa varoitelleet tästä ongelmasta, joka nyt tänään ensimmäisenä eduskunnan syysistuntopäivänä on pöydällä, sen vaikutuksista, jo hyvän aikaa. Ja onkin kysyttävä vasemmistohallitukselta: Oletteko hallituksena olleet EU:n suuntaan yhteydessä ennen tämän kriisin eskaloitumista? Onko EU:n suuntaan esitetty vaatimuksia vakuusvaatimusten keventämisestä jo aiemmin kesällä, ennen kuin tilanne pääsi tällä tavalla kriisiytymään? Tuntuu siltä, että tämä hallitus ratkoo kaikkia ongelmia, nyt myös energiamarkkinoiden ongelmia, vasta sen jälkeen, kun tilanne on päässyt kriisiytymään.

Minun mielestäni hätäpaketin yhtenä hyväksymisen edellytyksenä pitäisi olla myös se, että me tässä maassa pystyisimme yhdessä päättämään sähköntuotannon ripeästä kasvattamisesta. Kokoomuksen ryhmäpuheenjohtaja, edustaja Mykkänen on tätä pitänyt esillä. Luvitusta kaikille tuotantomuodoille olisi nopeutettava reilusti. Markkinoille pitäisi antaa tämän käsittelyn yhteydessä selvä viesti, että jos joku on valmis investoimaan esimerkiksi lisäydinvoimaan tähän maahan, luvat myönnetään kaikille ehdot täyttävälle hankkeille. Lisäksi pienydinvoiman säädöspohja on laitettava kiireellisesti kuntoon, kuten kokoomus edustaja Vestmanin johdolla on esittänyt.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Tulevan perjantain EU:n energianeuvoston kokouksessa pitää luoda painetta vakaus-sääntöjen nopeaan muokkaamiseen. Ei voi olla niin, että Pohjola ratkaisee itselleen akuutit ongelmat rahalla ja järjestelmätason muutoksista neuvoteltaessa keskitytään keskisen Euroopan hyvin erilaisiin ongelmiin.

Kokoomushan on vaatinut jo viime viikolla pääministerin ilmoitusta sähkömarkkinoiden kokonaisuudesta ja kriisiytymisestä. Tälle vaatimukselle on tässä kohtaa yhä enemmän perusteita. Olemme tyytyväisiä, että pääministeri on kertonut, että tällä viikolla tämä ilmoitus saadaan ja keskustelu päästään tästä käymään.

Suomalaisten veronmaksajien takausvastuut ovat jo valmiiksi todella korkeat, ja valtio on raskaasti velkaantunut. Tämä paketti lienee tämänhetkisissä olosuhteissa välttämätön, mutta meidän on silti avoimesti ja rehellisesti käytävä läpi veronmaksajille järjestelyistä koituvat riskit, joihin esimerkiksi professori Liski on puuttunut.

Arvoisa puhemies! Hyvä hallitus, en ole varma, onko tämä ratkaisu paras mahdollinen, mutta se näyttäisi olevan pakollinen ja välttämätön. Pidän tätä ratkaisua lopulta välttämättömyydessään oikeana. Sen takia katson ainakin itse, että se ansaitsee tukea myös oppositiosta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Ovaska.

14.25 Jouni Ovaska kesk: Arvoisa puhemies! Hallitus on sopinut sähkön arvonlisäveron alentamisesta, sähkövähennyksestä ja pienituloisempien sähkötuesta. Samalla pitää varmistaa, että kotimaiset sähköyhtiöt pysyvät pystyssä. Siitä takaus- ja lainaohjelmassa on kyse. Johdannaismarkkinan toiminnan takaamiseksi hallitukset niin Suomessa kuin Ruotsissa ovat toimineet uskottavasti ja heti, jotta markkinat pysyisivät vakaina. Tämä nähtiin maanantaina. Esitys valtuudesta on tehty ennakoivasti nimenomaan riskien minimoimiseksi.

Ongelmat sähkömarkkinoilla voivat pahimmillaan johtaa sähköyhtiöiden konkurssiin, jos ne eivät itse pysty kattamaan vakuusvaatimuksista aiheutuvaa rahan tarvetta. Se johtaisi vielä isompiin ongelmiin: energiapulaan, kylmiin koteihin ja yhä korkeampiin hintoihin. Tämä tilanne pitää estää. Uskon, että tämän päätöksen tekeminen on niin hallituskuin oppositiopuolueille välttämätön paha, epätoivottu esitys, mutta kuitenkin erittäin perusteltu. Emme tiedä vielä, paljonko summasta käytetään, mutta joka tapauksessa se maksetaan korkoineen takaisin. Yhtiöt varmasti tekevät kaikkensa, ettei niiden tarvitsisi nostaa rahaa kymmenen prosentin korolla.

Arvoisa puhemies! Ratkaisussa pitää minimoida veronmaksajien riskit. Takaus- ja lainaohjelma on viimesijainen vaihtoehto. Sähköyhtiöt voivat turvautua siihen, jos muuta rahaa ei ole saatavilla. Silloinkin yhtiöt maksavat valtiolta saamansa rahat takaisin, kun niiden kassatilanne on palautunut ennalleen. Suomalaisilla on oikeus odottaa, että vastineeksi valtion panostuksesta heidän sähkönsaantinsa turvataan. Samalla yritysten on ymmärrettävä, että jos valtiota pyydetään apuun, ehdot ovat tiukat. Meidän on myös varmistettava, että veronmaksajien, eli meidän kaikkien suomalaisten, varat ja omistukset turvataan myös mahdollisissa konkurssitilanteissa.

Arvoisa puhemies! Tämä tilanne johtuu Venäjän sotatoimista. Putin haluaa, että Suomessa ja Euroopassa hinnat nousevat ja ihmiset eivät saa sähköä. Kremlissä lasketaan, että tällöin tuki Ukrainalle murenisi. Me emme kuitenkaan voi pelata Venäjän pussiin. Sähkön saatavuus Suomessa ja suomalaisille pitää turvata.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Energiaministerit kokoontuvat perjantaina. Tarvitsemme EU:n taseisia keinoja, joilla puututaan sähköön ja kaasun hinnoitteluun ja johdannaismarkkinoihin. Voitaiainko sähköön hintakehitys irrottaa varainkin kaasun hintakehityksestä? EU:n ministereiden on kartoitettu myöa hintakattojärjestelmää. On toivottavaa, että saamme asiassa EU-taseisia ratkai-aia, mutta jo näin ei käy, on tärkeää, että täällä Pohjolassa sähkönsaanti on turvattu omil-la päätöksiillämme.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Eeailä.

14.28 Markku Eeailä kok: Arvoia puhemiea! Tämä on kyllä aika moniaayinen asia, mitä täällä hetkellä käaiteillään. Tämä itae liatälouaario on aika ykainkertainen, ja itae asiassa itae pidän itä välttämättömänä ja luulen, että olipa minkälainen hallitua tahanaa, tämä transaktio olia joa tapauksessa pitänyt tehdä. Sitä en tiedä, tullaanko sitten käyttämään tätä valtuutta, koa jo nyt markkinat ovat rauhoittuneet, ja tämähän ae tärkein tehtävä on ollut niin Ruotiaa kuin Suomessaakin, että markkinat rauhoittuvat ja samoin jollakin ta-valla tämä johdannaiskauppa. Ae kylläkin on täysin epäterveellä pohjalla sen takia, että tä-l-lä hetkellä varain pienet erät, 10—15 megawattia, liikuttelevat koko Euroopassa sähköön hintaa, ja eihän itä voi pitää enää terveen markkinan piirteenä.

Tämä iso kuva minun mielestäni täytyy ymmärtää niin, että kyllähän valitettavasti Ve-näjä pyrkii tätä aeakortoa aiheuttamaan koko Euroopassa, ja ae nimenomaan pyrkii sii-hen, että kansallisesti saadaa riitaa aikaiseksi ja Euroopan maat eivät pääae sopimuksiin millään tavalla, jolloin meillä tulee tilanne, joa epävarmuua markkinoilla edelleen lisään-tyy, inflaatio kentiea lisääntyy, sähköön hinta nousee ja ae vaikuttaa tietysti sitten korkopo-litiikkaan, euribor 12:een ja ae vaikuttaa itä kautta siihen, että kotitaloudet eivät elviä lai-noistaan. Eli tässä nyt pelataan samalla kertaa talouaolitiikkaa, inflaatiolitiikkaa, kor-kopolitiikkaa, lamapolitiikkaa ja monta muuta.

Mutta sen keakeiaa viestin pitäia nyt perjantaina, kun energiaministerit kokoontuvat, olla ae, että sähköön hinta pitää saada tavalla tai toiaella, väkipakolla, alennettua. Ae on sai-ras ilmiö, että kaasu määrittelee itä näin pienillä volyymeilla, ja ae aiältää riskin, että joku manipuloi markkinoita — itä en tiedä, eikä täällä kukaan tiedä, tapahtuuko näin. Ae täy-tyy saada alennettua, koa ae johtaa juuri inflaatioon, korkojen nousuun ja muuhun epä-toivottuun ilmiöön.

Ykai tekijä tässä jää huomioimatta julkiaa keskustelussa: Me kannamme huolta kyllä ihmisten inflaationkeakyvyytä ja aiitä, miten he elviävät energialaskuistaan, ja totta kai ae kohdistuu ehkä pahiten omakotaloihin, joiaa on suora sähkölämmitys ja joa ovat joutuneet uuaimaan sähköaopimuksiaan, mutta mikä tässä unohtuu, on kyllä yritykset. Siia on todella karmeata, joa yritykset kohtaavat ena talven, kun kysyntä heikkenee jo luonnos-taan, viiainkertailailla, joa kahdekaankertailailla sähköön hinnoilla. Siitä väiaämättä tulee lama, työttömyyttä, yt:itä ja muuta, ja sehän johtaa silloin todella kovaan paaähdykseen, mennään niin kuin seinään.

Eli mielestäni näitäkin asioita pitää kokonaiuaudessa katsoa, kun tätäkin hallituaa esi-tystä arvioidaan.

Katsoin kyllä nuo korot ja kaikki kovenantit ja rahoituaa ehdot, ja olivathan ne todella kovat. [Vaeemmalta: Kyllä!] Eihän kukaan ota tuommoiaa ehtopakettia vastaan, ellei ole todellinen pakko. Mehän emme voi lähteä aiitä, että meillä sähköä myyväa yritykset tai tuottajat ajautuivaat konkurssiin, koa aiitä seuraa täyia kaaos, niin että meillä ei ole oi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

keastaan mitään muuta vaihtoehtoa kuin tehdä tämä. Mielestäni tämä nyt täytyisi nähdä niin, että tässä ensimmäisenä paradoksaalisesti joutuvat ongelmiin sähköntuottajat, joilla on käsissään valtavan arvokas tuote, mutta kun tämä rahoitusrakenne kulkee täysin epäsynkronissa eli niin, että heidän on maksettava käteisvakuudet johdannaiskaupasta heti ja tuotto tulee myöhemmin, niin sen takia näen, että tässä ei ole edes kovaa riskiä, mitä hallitus nyt tekee.

Toinen, mikä on seurauksena, on se, että tulee sitten sähkön myyjien kriisi, ja se taas johtaa siihen, että jos sähkön myyjiä menee konkurssiin näitten vakuusvaatimusten takia, niin silloin asiakkaat joutuvat vaihtamaan jopa niitäkin sopimuksia, jotka ovat heille olleet edullisia, eikä niitä kukaan halua enää heille myydä. Silloin tässä tulee tällainen kriisi, ja loppukäyttäjäkriisi on se kaikkein pahin, koska siitä tulee työttömyyttä ja lama.

Yritetään nyt Suomessa päästä jonkunmoiseen yksimielisyyteen, ja sen uskon, että näin me päästäänkin, ja sitten onnea ja menestystä sekä valtiovarainministerille että energiaministerille niihin loppuviikon neuvotteluihin. Kyllä se on pakko saada Euroopassa sopu, ja toivotaan, että myös Saksa sitten osallistuu tämän sovun rakentamiseen, koska se on merkittävä maa ja heillä on isot intressit. Siitä huolimatta yhteisymmärrys Euroopassa on saatava, koska Putinille ja Venäjälle ei tässä vaiheessa kannata antaa periksi. [Antti Lindtman: Järkipuhetta!]

Puhemies Matti Vanhanen: Myönnän tähän vielä kaksi etukäteen pyydettyä puheenvuoroa, edustajille Suomela ja Lohi, ja sen jälkeen pääministerille ja valtiovarainministerille minuutin puheenvuorot, ja sitten otetaan vastauspuheenvuorokierros. — Edustaja Suomela.

14.33 Iris Suomela vihr: Arvoisa puhemies! Putinin helmikuussa käynnistämä raju hyökkäyssota osuu nyt kovaa myös meihin. Tämä on tietysti Putinin tiedossa. Kaasuhanat on laitettu kiinni, ja tarkoituksena on, että me murrumme Venäjän painostuksen alla ja luovumme tuestamme ukrainalaisille. Näin ei pidä tietenkään antaa tapahtua, sillä jos murrumme, niin annamme periksi vapauden ja itsenäisyyden puolustamisen kanssa.

On muistettava, että vaikka me maksamme kovaa hintaa, kaikista kovinta hintaa maksavat ne ukrainalaiset, jotka maksavat vapauden ja itsenäisyyden puolustamisesta kotinsa, läheistensä ja pahimmillaan henkensä menettämisen kautta. [Ben Zyskowitz: Hyvin sanottu!] Siksi tuki ei saa nyt horjua ja siksi toimia tarvitaan, jotta kodit pysyvät lämpiminä ja valot päällä Euroopassa myös tulevan talven yli. Siksi tarvitaan tällaisia poikkeuksellisia toimia.

Sähkömarkkinat ovat nimittäin nyt todellakin sekaisin. Osa yhtiöistä tekee ennätystulosta, ja samaan aikaan osa on pahassa pulassa. Mitä riippuvaisempi yritys on ollut venäläisestä fossiilienergiasta, sitä heikommassa asemassa se on nyt, kun korvaavaa fossiilienergiaa on vaikea löytää.

Eroja näkyy myös Euroopan maiden välillä. Ne maat, jotka ovat jääneet riippuvaisiksi ulkomaisesta fossiilienergiasta, ne maat, jotka eivät ole tehneet riittäviä ilmastotoimia, ovat nyt kaikista pahimmassa pulassa. Pohjoismaiden asema on verrattain hyvä, mutta ongelmat näkyvät myös täällä. Kun ilmastokriisi kiihdyttää kuivuutta, ongelmia tulee vaikkapa norjalaisen vesivoiman kanssa. Ennätysellisen kuuma kesä on monella muullakin tapaa vaikuttanut Euroopan sähköntuotantoon.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Sen takia onkin nyt tärkeää löytää yhteisiä keinoja, joilla vakautetaan sähkömarkkinoita. On nostettu esiin, että sähkömarkkinoille asetettavaa kattohintaa pitäisi laskea hieman. Se auttaisi hillitsemään näitä johdannaismarkkinoita. Viimeksi eilen professori Liski nosti tämän A-studiossa esiin. Mielestäni tämä on yksi tavoite, joka meidän on syytä asettaa EU:ssa käytävissä neuvotteluissa.

Samalla on syytä katsoa sitä tilannetta, jossa tämä johdannaismarkkinoiden sekavuus ja kovat hinnat johtavat entistä useamman toimijan käymään kahdenvälistä kauppaa, mikä supistaa tätä johdannaiskauppaa entisestään ja tekee siitä epävakaamman. Pitäisi myös katsoa, miten tähän kahdenväliseen kauppaan voitaisiin puuttua. Tämä pakettihan on siihen yksi keino. Mitä paremmin saadaan pörssi toimimaan, mitä paremmin saadaan futuuri-markkinat toimimaan, sitä useampi uskaltaa jälleen käydä tätä johdannaiskauppaa pörssissä ja sitä harvempi turvautuu kahdenväliseen kauppaan, eli tämä itsessään auttaa jo vakautamaan markkinoita. Jo viikonlopun jälkeen näimme, että kun Suomi ja Ruotsi julkistivat omat pakettinsa, niin se jo itsessään on vakauttanut markkinoita, eli tällä on ihan merkittävä signaali vaikutus. Tämä auttaa sähköyhtiöitä saamaan lainaa yksityisiltä markkinoilta, kun tiedetään, että valtio on sitten tarvittaessa hyvin tiukkojen ehtojen kautta tulossa apuun.

Huomionarvoista on myös, että Kuntarahoitus on eilen julkistanut, että Kuntarahoituksen likviditeettiasema on vahva ja Kuntarahoitus pystyy tarjoamaan riittävän rahoituksen, jos kunta-asiakkaat tarvitsevat apua energiayhtiöidensä toiminnan jatkuvuuden varmistamiseen. Näin on eilen todennut toimitusjohtaja Esa Kallio Kuntarahoituksesta. Tämä on todella merkityksellistä, sillä monien suomalaisten kodit lämpiävät ja sähköt pyörivät nimenomaan kuntien energiayhtiöiden kautta, ja on hienoa nähdä, että Kuntarahoitus on ottanut tässä vastuullisen roolin ja pystyy ikään kuin toimimaan ensisijaisena takaajana sen sijaan, että tarvitsisi sitten turvautua vain valtion apuun. On hyvä, että meillä on tällainen järjestelmä toiminnassa, ja toivon, että pystymme tekemään tiivistä yhteistyötä Kuntarahoituksen kanssa, kun haluamme yhteisten tavoitteiden eteen tehdä töitä.

Tämä on todella huomionarvoista. Monesti kun puhutaan energiayhtiöistä, meinataan unohtaa, että Suomessa monet näistä yhtiöistä ovat nimenomaan kuntien omistamia. Jos yhtiöt siis kaatuvat, ne kaatuvat kuntien veronmaksajien — eli ihan samojen veronmaksajien kuin valtion veronmaksajat — käsiin. Senkin takia näiden energiayhtiöiden kaatuminen pitää estää, ei siis pelkästään sen takia, että akuuttina uhkana on se, että sähköä ja lämpöä ei meinaa riittää.

Todella tämä on siis vastuullinen toimi. Olen iloinen, että tässä on pystytty toimimaan nopeasti. Tämä on aivan viimesijainen toimi, kuten edustaja Eestilä äsken hyvin korosti. Ehdot ovat niin tiukat, että todennäköisesti toimijat pyrkivät kyllä kääntämään kaikki muut mahdolliset kivet ja kannot ennen kuin tähän turvautuvat. Mutta tämä toimi oli tärkeää tehdä, koska tämä jo itsessään auttaa vakauttamaan markkinoita ja tuo sen selkeän viestin, että Suomi ei ensi talvena kylmene. Se on tärkeä viesti sen tähden, että, kuten heti alussa sainoin, tämä kylmyyden ja sähkön loppumisen uhka on se uhka, jota Putin käyttää meidän painostamiseen. Sitä ei pidä ikinä unohtaa. Se on se pohjimmainen syy, miksi me olemme tässä, kova kaasun hinta, ja meidän on nyt aika ratkoa nämä ongelmat ja seistä ukrainalaisien rinnalla. [Ben Zyskowitz: Hieno alku ja loppu, muukin oli asiaa!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Lohikoski.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

14.39 Pia Lohikoski vas: Arvoisa puhemies! Energiayhtiöiden tuen tarve johtuu tähtitieteelliseksi kasvaneista takausvaatimuksista sähkön johdannaispörssissä. Onko ihmisten arjen perustarpeen, kuten sähkön, johdannaispörssikauppa ylipäättään järkevä asia? Tätä meidän kannattaa miettiä, mutta tässä akuutissa tilanteessa valtion lainoituksella ja takauksilla pyritään nyt varmistamaan energiayhtiöiden toimintakyky ja se, että kaikkien suomalaisten kodit pysyvät ensi talvenakin lämpiminä.

On hyvä, että ehdot ovat tiukat ja että lainaa ottava yhtiö ei saa jakaa osinkoja tai toteuttaa varojen jakoa ennen kuin laina on maksettu. Myöskään yhtiön johdolle ei lainanoton aikana saa maksaa bonuksia. Lainan ehtona on myös valtion omistusosuus yhtiöstä. Nämä ovat hyviä ja tiukkoja ehtoja.

Emme voi päästää yhteiskunnan toimivuuden ja turvallisuuden sekä ihmisten perustarpeiden kannalta välttämättömiä toimijoita kaatumaan. Emme kuitenkaan halua markkinoilla luoda sellaista yleistä tilannekuvaa ja käsitystä, että voitot ovat yksityisiä mutta riskit ovat sosialisoituja. [Jani Mäkelä: Niinhän se menee!] Hintakatto, sähköomavaraisuus sekä sähköinfran ja kohtuuhintaisen sähkön jakelun täysi julkinen omistus olisi omasta mielestäni hyvä pidemmän ajan tavoite.

Arvoisa puhemies! Suomi toimii eurooppalaisilla sähkömarkkinoilla. Kärsimme osittain siitä, että monissa maissa vihreässä siirtymässä ollaan meitä enemmän jäljessä. Kun venäläisestä fossiilisesta on muualla pulaa, suomalaisenkin uusiutuvilla tuotetun sähkön kysyntä kasvaa. Tämän kriisin välittömänä syynä näyttää olevan nyt maakaasu, ja siksi kriisi iskee kaikista koviten maissa, jotka käyttävät paljon kaasua ja joissa kulutus on heikon energiatehokkuuden vuoksi suurta.

Sähkön fossiiliset tuotantomuodot tulevat edelleen kallistumaan. Tämä tapahtuu riippumatta siitä, mitä me täällä Suomen eduskunnassa päätämme. Lisäksi ilmaston kuumenemisen seurauksena voimakkaat kuumat, kylmät ja kuivat ajanjaksot yleistyvät vaikuttaen sekä sähkön tuotantomahdollisuuksiin että myös kysyntään. Tärkeintä onkin uusiutuvan energian tuotantokapasiteetin nopea kasvattaminen. Tätä hallitus on onneksi edistänyt ja edistää myös jatkossa.

Lisäksi haluamme myös tulevaisuudessa taata kuluttajille edullisesti ja riittävästi kestäväällä tavalla tuotettua sähköä. Nostan esiin, että Norjan mallin mukainen kompensatio olisi hyvä asia, eli että valtio maksaa määrätyn osuuden tietyn hinnan ylittävästä sähköstä kohtuulliseksi arvioituun ylärajaan asti, eli kuluttajille turvataan kohtuuhintainen sähkö kohtuulliselle kulutukselle.

On keskusteltu myös Euroopan laajuisesta hintakatosta. Euroopassa on tällä hetkellä käytössä hintakattomekanismi, mutta käytännössä se ei toimi ihan sillä tavalla kuin voisi toivoa, ja se toimii vain erittäin poikkeuksellisissa tilanteissa. Hintakattomekanismia tulisi uudistaa niin, että sillä olisi oikeasti merkitystä ja apua kuluttajille.

Viimeisenä pointtina haluan mainita vasemmiston ajaman energiayhtiöiden windfall-veron, koska vaikka nyt puhutaan siitä, että turvaamme, että mikään sähköyhtiö ei kaatuisi, niin tiedämme, että tällä alalla tahkotaan myöskin ylisuuria voittoja. Tämä olisi hyvä vastapaino saada eteenpäin tälle, että me toisella hetkellä joudumme tukemaan, että toisella hetkellä niitä ylisuuria voittoja voitaisiin myöskin verottaa valtion ja kansalaisten hyväksi.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

14.43 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Me elämme tällä hetkellä tämän hallituskauden kolmatta suurta kriisiä, energiakriisiä, jonka juurisyy on tietenkin Venäjän hyökkäyssodassa Ukrainaan. Me tiedämme, että Putin käyttää tällä hetkellä energiaa aseena koko Eurooppaa vastaan. Me olemme yhdessä näiden isojen haasteiden ja kysymysten edessä.

Tämä lisätalousarvio liittyy tähän kokonaisuuteen, ja me tulemme torstaina käymään perusteellisemman keskustelun koko eurooppalaisesta energiamarkkinasta, kaikista näistä ilmiöistä, jotka tähän tilanteeseen kytkeytyvät. Tätä vastaavaa keskustelua, jota me tänään täällä käymme, jota me tulemme torstaina käymään, käydään nyt jokaisessa Euroopan maassa. Haasteet ovat yhteisiä, ja sen vuoksi me tarvitsemme myös yhteisiä ratkaisuja tämän tilanteen korjaamiseksi.

Tällä viikolla energiaministerit ja valtiovarainministerit tulevat kokoontumaan, käsittelemään näitä asioita, ja odotamme komissiolta konkreettisempia ehdotuksia, millä tavalla yhdessä tästä kriisistä pääsemme ulos. Me tiedämme, että tarvitsemme niin investointeja nopeasti vihreämpään siirtymään, siihen, että uusiutuvaa energiaa Euroopassa saadaan nopeasti aikaiseksi, yhteisiä verkkoja aikaiseksi, niin että tätä koko tilannetta, tuotantoa voidaan rauhoittaa, mutta me tarvitsemme myös nopeasti välineitä tämän hinnan laskemiseksi niin, että kuluttajat, yritykset, eurooppalainen teollisuus tässä tilanteessa pärjäävät. Eli tarvitsemme sekä tuotantoa, verkkoja että myös tätä hinnan alentamista, ja tähän kaikkeen etsimme yhdessä ratkaisuja.

Itse olen aktiivisesti käynyt keskustelua eri suuntiin: myös komission puheenjohtajan kanssa olen viime viikolla sekä tästä spesifistä tilanteesta, jonka äärellä tänään olemme, että sitten yleisemmin tästä tilanteesta käynyt keskustelua, kuten myös kollegoiden kanssa, ja tätä tiivistä vuoropuhelua tullaan ilman muuta jatkamaan, ja yhteistyötä tämän asian osalta todellakin tarvitaan. Me olemme yhteisessä kriisissä, ja siksi tarvitsemme yhteisiä eurooppalaisia ratkaisuja. [Juha Mäenpää: Turve uusiutuvaksi!]

Puhemies Matti Vanhanen: Valtiovarainministeri.

14.45 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Tämä nyt käsitteleyssä oleva laina- ja takausvaltuus ja sen syynä oleva sähkön johdannaispörssin levoton häiriötila ovat kaikki seurauksia — sota ja kohonnut energiahinta ovat syitä. Tämä on yksi osa-alue. Viime viikolla budjettiriihessä me käsitelimme sähkön hinnannousun vaikutuksia kotitalouksille, suomalaisille, ja nyt kyseessä ovat yhtiöt. Ja valitettavasti voi olla, että näkökulmat tämän kriisin vaikutuksista, heijasteista ja seurauksista eivät ole vielä tässä. Tietenkin toivottavaa on, että tätä laina- ja takausvaltuutta ei sellaisena tarvitsisi käyttää. Se on varautumista, ja sen nopea luonti ja julkistus viikonloppuna olivat myös viesti markkinoille niiden rauhoittamiseksi. Toistaiseksi tilanne on näyttänyt vakaammalta, mutta kukaan ei voi taata, että se sellaisena pysyy.

Edustajat, kollegat, teidän puheenvuoronne olivat erittäin asiantuntevia, ja ne huolet olivat erittäin perusteltuja, muun muassa pohdinta riskeistä. Tietenkin tässä tilanteessa on riskejä, eikä kukaan ole väittänyt, ettei sellaisia olisi. [Ben Zyskowitz: No ainakin Fortumin hallituksen puheenjohtaja!] Ja totean myös niin, että ehkä pitää enemmän yrittää ymmärtää yhdessä, mikä on riski. Yksittäiset yhtiöt, joita tämä lainavaltuusohjelma koskee, eivät sellaisenaan ole riski, mihin perustuu arvio niiden vakavaraisuudesta — todellakin, yhtiöi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

den tuloksethan paranevat, kun sähkön hinta on noussut — mutta järjestelmä on riski, se johdannaispörssi on riski, kun se toimii nykyisellä ohentuneella tavalla.

Käyn mielelläni läpi myös edustajien muita huomioita esimerkiksi sähköntuotannosta. Tietenkin olen samaa mieltä kuin edustaja Heinonen. On oikeaa ja hyvää politiikkaa, mitä tämä hallitus on tehnyt, että kotimaista sähköntuotantoa vahvistetaan — omavaraisuus kasvaa. Ja suuresti katseet kääntyvät Olkiluoto kolmosen suuntaan, mutta myös niihin laajoihin, mittaviin tuulivoima- ja aurinkoenergiainvestointeihin, joita onneksi tapahtuu kaikkialla tässä maassa, [Juha Mäenpää: Entä turve?] mutta nämäkään ratkaisut eivät auta tilannetta, jossa johdannaispörssi on ongelmissa näinä päivinä ja näinä tunteina. Ja kyllä, esimerkiksi tämän tuotannon lisäämisen suhteen hallitus on toiminut niin, että niiden luvitusta tullaan vauhdittamaan, luomaan niille pikakaista, jotta suomalaisen energian omavaraisuus ei jäisi kiinni meidän luvitusjärjestelmästäme. [Ben Zyskowicz: Hyvä!]

Mitä tulee, arvoisa puhemies, näihin lainaehtoihin, ne ovat ankarat. On ehkä vielä korostettava, ettei synny väärinkäsityksiä, että tämä pitää sisällään poikkeuksellisen ehdon luovuttaa valtiolle ylimääräisessä osakeannissa valtion omistusta kyseisestä yhtiöstä, jota lainoitettaisiin, ei siis vain siinä tilanteessa ikään kuin vakuutena — vakuus on vielä eri asia, jos yhtiö ei kykenisikään lainaa takaisin maksamaan — eli pelkästään jo lainan nostamisesta valtio päätyy kyseisen tahon omistajaksi. Tämä on raskas ja poikkeuksellinen ehto sen lisäksi, että vaatimuksena on vakuuksia. Ja mikäli ei jostain syystä pystyttäisi täyttämään näitä ehtoja vakuudesta tai prosenttien omistuksesta, korkoprosenttia kasvatetaan kolmella prosentilla. Ja joka tapauksessa kaikissa olosuhteissa laina on aina yli kymmenen prosentin korolla toteutettava. Nämä ovat myrkkypillerin kaltaiset ehdot näille yhtiöille, ja niistäkin huolimatta nämä lainat tehdään, me päädyimme tähän ratkaisuun, jotta suomalainen huoltovarmuus ja nämä energiainfran tärkeimmät kansalliset varallisuutemme voidaan turvata eivätkä ne päätyisi pörssin ongelmatilanteessa väriin käsiin eikä kansallinen omavaraisuutemme vaarantuisi. Kysymys on vakavasta ja poikkeuksellisesta asiasta.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Lintilä. — Ja hänen jälkeensä menemme vastauspuheenvuoroihin, ja avaamme tämän V-painikkeen jo nyt. — Ministeri Lintilä.

14.49 Elinkeinoministeri Mika Lintilä: Arvoisa herra puhemies! Hyvin lyhyesti:

Ensinnä edustaja Heinoselle, että onko EU-päähän tästä vaikutettu: Sinne on taidettu tehdä tässä ensimmäiset vaikuttamiset 2015, jolloinka tätä EMIR-lainsäädäntöä käteisvakuuksiin tehtiin. Tietysti nämä käteisvakuudet ovat ongelma siinäkin, että tällä hetkellä näiden vakuuksien taso taitaa olla 130—140 prosenttia. 100 prosenttiakin olisi minun mielestäni ihan riittävä. Eli kyllä sinne on vaikutettu, ja tämä viesti tulee olemaan sinne ihan selkeä. Tietysti voidaan ajatella sitäkin, että tämä järjestelmä aiemmin tehtiin luomaan vakautta — nyt se tekee epävakautta. Tämä kertoo myös siitä, kuinka poikkeuksellinen tämä aika on.

Kyllä tämä yhteisymmärrys Euroopassa, yhteinen eurooppalainen energiapolitiikka, on äärettömän tärkeä. Meillä on yksi vastustaja energiapolitiikassa, ja siihen me pystytään vastaamaan vain olemalla yhtenäisiä. Tietysti erittäin huolestuttava on Unkarin linja, se on ottanut aivan oman linjansa. Heillä muuten ulkoministeri ja energiaministeri ovat samalla salkulla, [Ben Zyskowicz: Sitäkö toivotte?] eli mielenkiintoinen kombo sinällänsä.

Tässä viitattiin Olkiluoto kolmoseen. Myönteistä on, että Olkiluoto kolmonenhan ajaa tällä hetkellä 900 megaa ajoja, eli kaikki on tällä hetkellä kunnossa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Minuutin mittaisiin vastauspuheenvuoroihin. — Edustaja Purra.

14.51 Riikka Purra ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On aivan selvää, että näitä käteisvakuuksia koskevaa direktiiviä täytyy muuttaa — kuten useaa muutakin EU-tasolla olevaa rakennetta. Esimerkiksi tämä kaasun irrottaminen tästä kaupasta, eräänlaisen hintakaton muodostaminen, vakauttaa nämä johdannaismarkkinat hyvin todennäköisesti ja laskee hintaa myös Suomessa.

Perussuomalaiset ovat pitkään, koko kesän, esittäneet erilaisia rakenteellisia toimia, ja tietenkin olisi ollut hyvä, että hallitus olisi niitä jo kesällä tuolla unionissa edistänyt.

Tämä lainatakuuesitys sitten vastaa selvään ongelmaan ja on siis sinällään täysin ymmärrettävä. Samaan aikaan on kuitenkin syytä ymmärtää, että meidän pitää saada näillä isommilla muutoksilla tämä sähkön hinta alemmaksi. Tähän päästään Nord Poolin ja EU-alueella tehtävillä yhteisillä toimilla ja myös lukemalla meidän omaa sähkömarkkinalakia, joka velvoittaa kohtuullisuusvaatimukseen. Samaan aikaan tuotantoa on lisättävä, ja kyllä, ilmastoposeerauksesta on luovuttava. [Puhemies koputtaa]

Venäjän hyökkäys on totta kai tämän akuutin kärjistymisen aiheuttaja, mutta ei se ole meidän energiaongelmiemme koko syy. Pussi päässä harjoitettu ja todellisuudelle sokea ilmastopolitiikka, kaasuputkimiesten, myös kotimaisten, aiheuttamat vakavat riippuvuudet ja virheet omistajaohjauksessa — nämä kaikki tekijät täytyy käydä läpi. [Puhemies koputtaa] Tässä on kaksi eri asiaa, [Puhemies: Minuutti kulunut!] jotka pitää käsitellä.

Puhemies Matti Vanhanen: Minuutin vastauspuheenvuoro, edustaja Lindtman.

14.52 Antti Lindtman sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aalto-yliopiston professori Peter Lund arvioi paketin merkitystä suomalaisen sähkönkäyttäjän kannalta seuraavasti: ”Tässähän suojataan viime kädessä kuluttajia, että asiakkaat saavat sen tavaran siihen hintaan, mihin aikanaan ostivat.” [Mika Niikko: Entäs ne uudet asiakkaat?] Tästä tässä on kysymys, että meillä on yli puolella suomalaisista tällä hetkellä kiinteähintainen määräaikainen sopimus, yli kolmanneksella kiinteähintainen toistaiseksi jatkuva sopimus ja vain yhdeksällä prosentilla pörssisähköä, mutta jos nämä markkinat olisivat ajautuneet kaaokseen, niin tälläkin hetkellä edulliset kiinteähintaiset sopimukset olisivat tuoneet riskin siitä, että sitä sähköä ei olisi voitu toimittaa. Sen takia tämä paketti on tarpeen.

Mutta samaan aikaan on nyt katsottava eteenpäin, minkälaisia toimia tarvitaan, että tämä markkina vakautetaan, ja sen vuoksi, kyllä, EU-alueelle tarvitaan toimiva sähkön hintakatto. Tarvitaan sähkön hintakatto, joka estää spekulatiota ja joka laittaa kuriin tämän ikään kuin taivas on rajana -hinnoittelun johdannaisilla. Ajattelen niin, että mitä laajempi tuki eduskunnasta on tässä, ministeri Lintilä, sitä parempi. Tässä on hyviä puheenvuoroja, vastuullisia puheenvuoroja käytetty. Olisi hienoa, jos myös oppositiosta voitaisiin tätä EU-tason nykyistä toimivampaa hintakattoa tukea. [Ben Zyskiewicz: Sitähän täältä päinvastoin vaaditaan!]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Mykkänen.

14.54 Kai Mykkänen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Täällä on jo todettu, että ratkaisu on välttämätön paha, mitä se onkin, koska ottaisimme veronmaksajien

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

piikkiin sellaista riskiä, jota kukaan muu markkinoilla, edes näillä kieltämättä kovilla ehdoilla, ei ole valmis kantamaan. Mutta eiköhän tehdä kaikkemme, että tämä välttämättömyys ei toteudu, ja aika yksinkertaisilla muutoksilla: eikö niin, että jos vakuuksiksi kelpaisivat käteisen lisäksi myös voimalaitokset, se erottelisi hyvät akanoista niiden markkina-arvolla, ja tukkuhintaa saataisiin laskettua teknisellä tukkuhinnan katolla? Nämä molemmat ovat suhteellisen yksinkertaisia päätöksiä, mutta nyt ei vain saa käydä niin, että nämä jäävät jalkoihin, koska nämä ovat erityisesti Pohjoismaiden sähköpörssin ongelmia, ja perjantaina hoidetaan Saksan kaasusidonnaiset ongelmat.

Kysynkin nyt ennen kaikkea pääministeriltä: mitä te teette tällä viikolla, että Saksassa ja Brysselissä ymmärretään, että meidän ehtomme kaasun ongelmien ratkaisemiselle on sähköpörssin vakuusvaatimusten muuttaminen niin, että myös voimalaitokset kelpaavat käteisen lisäksi, ja teknisen hintakaton laskeminen? Tehdään neuvoston yksinkertaisella päätelmällä ohjeet muuttaa komission delegoituja säädöksiä. Sen ei tarvitse kestää vuotta, se voidaan tehdä kuukausissa. Mitä te teette, että tämä ymmärretään Suomen ehdoksi?

Puhemies Matti Vanhanen: Minuutin vastauspuheenvuoro, edustaja Pylväs.

14.55 Juha Pylväs kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sähkön saanti pitää turvata, siitä tässä ohjelmassa on kyse — huoltovarmuudesta. Pitää varmistaa, että sähköyhtiöt pysyvät pystyssä. Pahimpaan pitää varautua.

Kymmenen miljardia on valtavasti rahaa. Siksi ehdot ovat ankarat. Tämä on yhtiöille viimesijainen ratkaisu. Siksi on oikeus odottaa, että yhtiöt turvaavat myös sähkönsaannin ja että vastaantulo näkyy hinnoissa.

Tärkeintä on nyt voimistaa niin sanottua vihreää siirtymää. Se ei kuitenkaan voi olla ihmisten arjen kurjistamista, viljelijöiden syylistämistä, autoilijoiden vainoamista, [Riikka Purran välihuuto] ruokalautasten vahtaamista niin kuin moni on sen kokenut. Vihreän siirtymän pitää olla ”saastuttavat fossiiliset alas, kotimaiset uusiutuvat ylös”, kuten keskustan pitkäaikainen linja on ollut. [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Holopainen, Mari.

14.56 Mari Holopainen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tätäkin lainapakkettia tärkeämpää on se, mitä hallitus aikoo tehdä esimerkiksi perjantain energiaministereiden kokouksessa. On selvää, että kalleimman tuotantomuodon, kaasun, hinnan määrittely ei toimi tässä markkinatilanteessa. Tarvitaan hintakatto, tarvitaan vakuus, johdannaispörssin korjaaminen, tämä on selvää. On vielä jäänyt kuitenkin hieman avoimeksi, mikä Suomen kanta näissä tulee olemaan. Pystyttekö avaamaan tätä kysymystä, joka täältä salista on jo aiemmin esitetty, hieman tarkemmin tässä vaiheessa?

On tärkeää varmistaa, että yksikään suomalainen ei joutuisi siihen tilanteeseen, että pahimmillaan joutuisi sähkölaskujen edessä esimerkiksi realisoimaan omaisuuttaan, ja on äärimmäisen tärkeätä pitää huolta, että kuluttajat eivät joudu pulaan, mutta on samalla tärkeätä uudistaa sähkömarkkinat, koska valtiokaan ei voi loputtomiin pumpata sinne rahaa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kyllönen.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

14.58 **Merja Kyllönen vas** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Eurooppaan on tulossa erittäin vaikea ja haasteellinen talvi. Tullaan mittaamaan yhtenäisyyttä, kykyä yhteistyöhön, luottamusta ja myöskin niitä mahdollisuuksia tehdä asioita yhdessä. Italia: Erittäin isot energiahasteet, samanaikaisesti vaikea taloudellinen tilanne. Lainakanta kasvaa, ja lainamarkkinat elävät hyvin vahvasti. Ranska: erittäin vakavat ydinvoimahaasteet — millä tavalla he selviävät niiden uudelleen käyntiin saamisesta ja pystyvät varmistamaan omaa itsenäistä tuotantoaan. Saksa: kaasuriippuvuus on niin syvää, että me tuskin Suomessa edes välttämättä sitä tänä päivänä ymmärretään.

Miten me pienenä valtiona ylläpidetään sitä eurooppalaista yhtenäisyyttä, se on äärimmäisen iso kysymys. Sinä hetkenä, kun isot joukot lähtevät kaduille Saksassa, Ranskassa, Italiassa, sitä yhtenäisyyttä todella koetellaan. Meidän pitää tehdä nyt kaikkemme sen eteen, että Ukrainaa ei uhrata tässä kokonaisuudessa, koska riskit ovat todella isot. — Kiitos.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Löfström.

14.59 **Mats Löfström r** (vastauspuheenvuoro): Ärade herr talman! Regeringens förslag är mycket viktigt som en del av att säkerställa större beredskap och trygghet för elproducenterna och elmarknaden, vilket är centralt för att hela samhället ska kunna fungera. Tack till regeringen för snabbt agerande. Propositionen säger inget explicit om Åland. Jag har fått frågor om instrumentet vid behov också kan användas på Åland. Näringspolitik är enligt självstyrelselagen åländsk behörighet, men här handlar det om försörjningsberedskap, som ju handlar om statens grunduppgifter också på Åland.

I ett samtal tidigare i dag med minister Saarikko bekräftade hon också detta till mig — tack för det beskedet. Jag hoppas att ekonomiutskottet också i sitt utlåtande kunde överväga att nämna den här saken, även om det torde vara osannolikt att en åländsk aktör skulle behöva ta del av instrumentet.

Men det finns en enorm osäkerhet och oro i samhället. Om vi med säkerheter, statsborgen och i yttersta fall lån samt genom våra uttalanden kan minska på osäkerheten är det i hela samhällets fördel, samtidigt som vi får hoppas att läget aldrig ska bli så allvarligt att vi behöver använda det här instrumentet.

Puhemies Matti Vanhanen: Yhteenvedo ruotsiksi.

[Tulkki esittää puheenvuorosta suomenkielisen yhteenvedon]

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Essayah.

15.01 **Sari Essayah kd** (vastauspuheenvuoro): Kiitoksia, arvoisa puhemies! Takaus- ja lainaohjelma on varmasti tarpeellinen markkinoitten vakauttamiseksi, ja varmasti oppositiosta löytyy myöskin tukea näille EU-tason toimenpiteille, joita lähdetään sitten tuolla energianeuvostossa hakemaan. Mutta ei nyt ole syytä ummistaa silmiä siltä, että kuitenkin tämän energiakokonaisuuden yhteydessä puhumme myöskin Fortum-Uniperista eli tästä kokonaisuudesta, jossa kyllä valtion omistajaohjaus on — no, sanotaanko kauniisti: siinä on ollut toivomisen varaa. Ja jos ajatellaan nyt tätä tilannetta, että tällä hetkellä Solidiumin kautta ollaan hankkimassa Fortumille 2,35 miljardia rahaa markkinoilta, niin on-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

han tämä aika erikoinen tilanne, että meillä omistaja on hankkimassa rahoitusta tälle yritykselle.

Arvoisa valtiovarainministeri, millä me pidämme huolen siitä, että nämä rahat eivät itse asiassa sitten valu Uniperin rahoittamiseen jälleen kerran? Millä me pystymme varmistamaan, että suomalaiset veronmaksajat eivät yhä suurempaa siivua ole ottamassa Saksan energiamarkkinoitten virheistä ja saksalaisen energiapolitiikan virheestä? Koska vaikka rahat tulisivat Fortumille, niin se samalla vapauttaa Fortumin kassaa käyttämään rahoitusta jälleen kerran tytäryhtiönsä hyödyksi.

Pyydän vastauksia, arvoisa valtiovarainministeri.

Puhemies Matti Vanhanen: Pääministeri.

15.03 Pääministeri Sanna Marin: Arvoisa puhemies! Tähän edustaja Mykkäsen kysymykseen: Nämä ovat niitä asioita, mitä olemme tunnistaneet. Näitä valtiovarainministeriössä paraikaa arvioidaan, ja olemme toki tehneet vaikuttamistyötä komission suuntaan ja aikaisemmin nostaneet näitä kysymyksiä esiin, ja nyt juuri arvioidaan sitä, mikä olisi nopein tapa, tehokkain tapa puuttua tähän asiaan myös EU-tasolla. Me tiedämme, että komissio harkitsee erilaisia toimenpiteitä. Ilman muuta nämä kysymykset, mitkä tässä esiin nostettiin — esimerkiksi EMIR-lainsäädännön, delegoidun asetuksen, näiden erilaisten vaakuusvaatimusten osalta — ovat niitä, joista me pidämme komission suuntaan keskusteluyhteyttä, mutta vielä komissio ei ole tehnyt omia esityksiänsä. Me tietenkin proaktiivisesti pyrimme vaikuttamaan, mutta komissio tulee tällä viikolla todennäköisesti esittelemään joitakin keinoja tämän tilanteen rauhoittamiseksi.

Meidän ymmärryksemme on myös se, että tähän johdannaismarkkinaankin tulisi joitakin esityksiä, mutta me emme ole vielä näitä nähneet, joten odotamme, että tämän viikon perjantaina, kun ministerit kokoontuvat, saamme komissioltakin ehdotuksia näihin liittyen. Mutta nämä asiat, joita mainitsitte, on tunnistettu, ja valtiovarainministeriössä tätä työtä tehdään.

Puhemies Matti Vanhanen: Ministeri Saarikko.

15.04 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Sellainen tarkentava huomio vielä, että koska tämä kaikki nyt on tässä vaiheessa lainavaltuutta, takausvaltuutta, niin jokaisen yhtiön asia, mikäli sellaiset tulisivat käsiteltäväksi, arvioidaan erikseen. Tämä ei ole siis avoin sekki, vaan tämä arvioidaan kunkin yhtiön kohdalla erikseen. Se edellyttää yhtiöltä itseltään aktiivisuutta valtioneuvoston suuntaan ja tietenkin myös hyvää ennakkointia. Työ- ja elinkeinoministeriö antaa kustakin yhtiöstä lausunnon, katsotaanko ehtojen täyttyvän nimenomaan tämän viimesijaisuuden näkökulmasta, että kaikki muut tahot, markkinaehtoiset ratkaisut pankkien rahoittamana ja yhtiöiden omistajan kautta, on arvioitu läpi.

On aivan oikeutettua kysyä, että ”no, miksi pankit eivät rahoita näitä”. Siksi, että nämä käteisvaakuusvaatimukset ovat valtavan suuria yhtiön liikevaihtoon nähden ja myös pankilla on omaa sääntelyä ja rajoitteita siitä, mihin he voivat rahoitusta antaa. Mutta siltikin tähän asti tilanne on ollut hyvä: markkina-, normaali pankkirahoitus on ollut näille yhtiöille mahdollista. Myös Kuntarahoitus on nyt ilmoittanut julkisesti, mitä pidän erinomai-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

sena, että heillä on mahdollisuus ja halu tukea tätä tilannetta julkisomisteisten yhtiöiden osalta.

Sitten kysymys Fortum-Uniperin asemasta. Fortum voi käyttää näiden ehtojen mukaisesti tätä rahoitusta vain näihin vakuusvaatimuksiin toimiessaan pohjoismaisessa johdannaispörssissä. Tätä rahaa voi käyttää vain siihen.

Mitä tulee tähän koko lainavaltuusoehjelmaan koskien näitä muita yhtiöitä, niistä on rajattu pois Uniperin kaltainen toimija, joka vaikka erikseen voisi teoriassa tulla sitä pyytämään, koska se on rajattu nimenomaan Suomen kannalta merkittäviin sähköntuotantoyhtiöihin.

Puhemies Matti Vanhanen: Minuutin vastauspuheenvuorot jatkuvat. — Edustaja Tavio.

15.06 Ville Tavio ps (vastauspuheenvuoro): Herra puhemies! Poliittisen eliitin Euroopan unionissa rakentama sähkömarkkinajärjestelmä on epäonnistunut. Laskun siitä joutuu nyt maksamaan tavallinen kansa, sähköä käyttävät ihmiset, eli kaikki.

On myönnettävä, että nyt joudutaan valitettavasti tätä johdannaismarkkinaa ja sähkömarkkinaa pelastusrahoittamaan, kunnes se saadaan perussuomalaisten esittämällä tavalla korjattua ja kohti parempaa. Huomautan, että nyt käsillä oleva lainatarve ei kuitenkaan olisi niin suuri, elleivät Uniper-neuvottelut Saksan kanssa olisi epäonnistuneet. Ihmettelen sitä, että nyt puhutaan tästä 10 miljardista myös julkisuuteen jatkuvasti, vaikka hallitus antoi jo tänään 2,35 miljardia lainaa Fortumille, eli yhteensä samaan tarkoitukseen on jo 12,35 miljardia menossa. Kysyn: [Puhemies koputtaa] mikä tämän lainoituksen yläraja on?

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Koskinen.

15.07 Johannes Koskinen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä tilanne korostaa taas vanhaa viisautta, että markkinavoimat ovat hyvä renki mutta huono isäntä. Erityisen tärkeää on näiden välttämättömyyshyödykkeiden osalta sääntelyn olla sellainen, että ylivoimaisessa tilanteessa on keinoja puuttua puhtaaseen markkinahinnoitteluun. Tässä on selvästi ollut aukkoja Uniperin osalta. Tämä Saksan tiukka lainsäädäntö osoittautui järjestömäksi tällaisessa tilanteessa, jolloinka tällainen ulkoinen tsunami tulee markkinoille, ja kuinka siinä reagoidaan ja kuinka nopeasti, niin se tietysti minimoi sitten yhteisiä tappioita.

Tässä johdannaismarkkinoiden ja sähkömarkkinoiden tilanteessa vaikeuskerrointa tulee siinä, että tarvitaan sekä eurooppalainen sääntely kuntoon ja huomioimaan ne force majeure -tilanteet että sitten sen täydentäminen kansallisilla toimilla. Toimet ovat nopeita juuri tämän hintakaton aikaansaamiseksi, ja ylipäänsä poikkeustilanteissa on oltava puuttumismahdollisuudet niin, että ei jouduta järjestömiin hintoihin.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Grahn-Laasonen.

15.09 Sanni Grahn-Laasonen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Talousvaliokunta tulee käsittelemään valiokunnassa sekä tämän nyt käsittelyssä olevan hätäratkaisun että myös tätä edustaja Essayahin esille nostamaa Fortum-Uniper-kokonaisuutta, jotka tietysti linkittyvätkin toisiinsa. Se, mihin huoli nyt kiinnittyy, on Suomen EU-vaikuttaminen ja se, miten vahvasti vaikutetaan. Täällä pääministerin suulla kuulumme, että odote-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

taan komission esitystä. Mutta se ei riitä: täytyy olla oma-aloitteisia ehdotuksia, esityksiä niihin pöytiin varmistamaan sitä, miten suomalaisten etua valvotaan eurooppalaisissa pöydissä nyt, kun sähkömarkkinoiden pelisääntöjä laitetaan todella nopealla aikataululla uusiksi, miten meidän ehdotuksien mukaan sähkömarkkinaa nyt vakautetaan ja hintaa suitsitaan niin, että saadaan kestäviä ratkaisuja, ja miten varmistetaan se, että riskinä ei ole, että kun Suomi ja Pohjoismaat tekevät omia kansallisia ratkaisujaan, niin EU sitten keskittyy pelastamaan Saksaa.

On luonnollista, että tässä tilanteessa Suomi ja — niin pitää ollakin — Suomen ministerit valvovat siellä suomalaisten etua. Tässä ovat isot eurot kyseessä. Mutta samaan aikaan kyllä jaan myös sen tilannekuvan, joka täällä hyvin on nostettu, että tarvitaan myös sitä eurooppalaista yhtenäisyyttä, sillä juurisyy on Putinin sodassa ja joka hetki hän nauttii siitä, jos Eurooppa on hajallaan.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Kalli.

15.10 Eeva Kalli kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Nyt on tosiaan tärkeää muistaa, mistä tämä tilanne ennen muuta johtuu, ja sehän ennen muuta johtuu Venäjän sotatoimista ja Euroopan riippuvuudesta venäläisestä maakaasusta. Putin haluaa saada Euroopan polvilleen ja että kääntyisimme täällä toisiamme vastaan ja että lopulta tukemme Ukrainalle murenisi, mutta me emme tietenkään anna sen tapahtua, vaan toimimme määrätietoisesti ja toimimme yhtenäisesti niin kansallisesti kuin EU-tasolla. Tämä edellyttää monipuolista työkalupakkia ja monia toimia. Tarvitsemme markkinan vakauttamiseksi toimia, kuten täällä tänään käsittelemämme paketti. Tarvitsemme EU-tasoisia linjauksia sähkömarkkinoiden pelisääntöjen päivittämiseksi. Niihin on tässäkin keskustelussa jo useasti viitattu. Tarvitsemme myös budjettiriihessä linjattuja päätöksiä, joilla tullaan vastaan tavallisia kotitalouksia, autetaan niitä selviytymään kohtuuttomista sähkölaskuista. Ja tarvitaan tietysti myös päätöksiä, jotka kannustavat investoimaan puhtaaseen sähköntuotantoon, ja voimme parantaa omaa omavaraisuuttamme ja riippumattomuuttamme Venäjän energiasta.

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan, edustaja Soinikoski. — Hetkinen, oli vielä ministeri Tuppurainen pyytänyt tähän.

15.11 Eurooppa- ja omistajaohjausministeri Tytti Tuppurainen: Puhemies! Vastan niihin muutamiin puheenvuoroihin, joissa viitattiin omistajaohjaukseen ja Fortum-Uniperiin.

Aloitan toteamalla sen, että Saksa rahoittaa Uniperia, se rahoittaa Uniperin vakuusvaatimukset, ja siinä tänään julkistetussa valtion omistajapäätöksellä tehdyssä Solidiumin kautta toteutettavassa lainajärjestelyssä Fortumille on kysymys meidän suomalaisten omistaman Fortumin tilanteen ottamisesta haltuun. Me emme voi antaa tilanteen mennä niin pahaksi, että tämä Putinin käynnistämä sota ajaisi Fortuminkin polvilleen, vaan meidän täytyy huolehtia, että tämä kolmanneksesta Suomen sähköntuotannosta vastaava yhtiö on toimintakykyinen.

Järjestely on tehty aikataulun vuoksi erillisenä tästä muusta kansallisesta ratkaisusta, mutta sen ehdot ovat pääosin samat. Ne ovat erittäin tiukat ehdot. Me haluamme pitää Fortumin pystyssä, mutta me olemme hinnoitelleet tämän riskin, mikä tähän rahoitukseen si-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

sältyy. Fortumilla on aikaa syyskuun loppuun saakka ottaa tämä järjestely käyttöönsä. Se itse arvioi markkinatilanteesta, johdannaispörssin tilanteesta riippuen, onko syytä realisoida tämä erittäin katkera lääke, jonka valtio kuitenkin on halunnut tarjota, koska se tilannekuva meillä on tässä salissa yhteinen: suomalaisia sähköyhtiöitä ei voi päästää Putinin edessä polvilleen.

Puhemies Matti Vanhanen: Saarikko.

15.13 Valtiovarainministeri Annika Saarikko: Arvoisa puhemies! Kommentoin vielä lyhyesti tätä EU-vaikuttamista, mihin jo pääministeri osaltaan viittasi: Aivan oikein, se tunnistetaan tässä salissa, että tämä kansallinen ratkaisu valmistella laina- ja takausohjelma pitää tehdä siksi, että meillä ei ole varmuutta, että järjestelmätason muutoksia EU:ssa tapahtuisi nopeasti. Mutta kyllä Suomi vaikuttaa niiden eteen kaikin mahdollisin tavoin. Viimeksi eilen olen keskustellut siitä euroryhmän puheenjohtajan kanssa, ja aivan varmasti Suomi tulee esittämään muutoksia nimenomaan tähän edustaja Mykkäsen esiin nostamaan käteisvakuusvaatimukseen ja sen kohtuullisuuteen ottaen huomioon oman tuotannon ja muut mahdolliset vakuudet, joita voitaisiin hyödyntää. Mutta samalla sanon senkin, että järjestelmä normaaliolosuhteissa — niin kuin ministeri Lintilä sanoi — on tarkoitettu tuomaan vakautta. Nyt tässä kriisin keskellä meidän ei kannata luopua kaikista niistä seikoista, jotka esimerkiksi mahdollistavat meille järjestelmän, jossa on voitu tehdä kahden vuoden sopimuksia niin kuin turvallisin mielin sekä kuluttajan että sähkön tuottajan ja ostajayhtiön näkökulmasta. Uskon, että tätä kukaan täällä ei tarkoittanutkaan, mutta haluan alleviivata: tarvitaan poikkeusolosuhteissa poikkeuksellisia ratkaisuja, mutta järjestelmän peruslähtökohdista kannattaa pitää kiinni. Aivan samoin tuen edustaja Kallin puheenvuoroa siinä.

Tämä ongelma on nyt niin monisyinen: On kotitalouksien tukeminen, jossa hallitus on tehnyt omat, järeät esityksensä ja käsittelee niitä mielellään mahdollisimman nopeasti eduskunnan kanssa. On tuotantoon liittyvät kysymykset, omavaraisuuteen ja sähkön saatavuuteen liittyvät kysymykset. Ja alleviivaan myös kansalaisten mielenrauhan näkökulmasta: Tämä tilanne on vakava, mutta se on johdannaispörssiongelma, käteisvaatimusongelma, jota autetaan viimesijaisesti lainalla, ja tämä ei liity huoleen sähköntuotannosta. Se liittyisi vain siinä tapauksessa, jos kaikki tämä epäonnistuisi — lainaa ei olisi, yhtiöt romahtaisivat, ja ne päätyisivät ulkomaisiin käsiin. Tätä skenaariota estääksemme, nyt ei ole kysymys tuotannosta vaan näiden yhtiöiden kyvystä pärjätä tässä merkilliseksi muuttuneessa, levottomassa toimintaympäristössä sähkön johdannaismarkkinoilla.

Puhemies Matti Vanhanen: Puhujalistaan. — Edustaja Soinikoski.

15.15 Mirka Soinikoski vihr: Arvoisa puhemies! Poikkeukselliset kriisiajat vaativat edelleen poikkeuksellisia toimia. Hallituksen kymmenen miljardin euron laina- ja takausohjelma energia-alalle on ainutlaatuinen varotoimi, jolla vakautetaan sähkömarkkinoiden toiminta ja energiayhtiöiden toimintakyky kaikissa tilanteissa. Tämä suunniteltu toimenpide turvaa kansalaisten sähkönsaantia tilanteessa kuin tilanteessa. Ilman tätä rahoitusinstrumenttia monet energiayhtiöt olisivat olleet vaarassa kaatua, ja se olisi vaikeuttanut suoraan sekä kansalaisten että yritysten arkea.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Politiikan tärkein tehtävä on luoda ihmisille toivoa paremmasta ja vakauttaa yhteiskunnan arkea. Varmistamalla energiayhtiöiden toiminnan luomme vakautta ja luottamusta ihmisten elämään. Jokainen jo tehty ilmastoteko uusiutuvaan energiaan siirtymiseksi on nyt kullan kallis. Ihmettelen siis suuresti puheita ilmastoposeerauksesta.

Arvoisa puhemies! Tämä hallituskausi ei ole ollut helppo. Siihen on mahtunut globaali koronapandemia, Venäjän raaka hyökkäys Ukrainaan ja sodan aiheuttama energiakriisi. Näiden rinnalla on hillitty ilmastomuutosta ja katkaistu kasvavaa eriarvoisuutta. Monella mittarilla Suomi on onnistunut muita maita paremmin kriisien hoitamisessa. Kriisien keskelläkin olemme ottaneet askeleita kohti hiilineutraalia hyvinvointivaltiota.

Oppositio on ollut aiheellisesti huolissaan valtion kasvaneesta velasta. Velkamäärää pitää kuitenkin suhteuttaa kulloinkin vallitsevaan tilanteeseen. Kaikki euromaat ovat joutuneet ottamaan velkaa ja myöntämään hätäpaketteja energiayhtiöilleen. Rahaa ei voi jaella löysin perustein, siksi tuen ehdot ja korko ovat hyvin tiukat. Sähkömarkkinatuki on tarkoitettu aivan viimesijaiseksi keinoksi turvata kansalaisten ja yritysten sähkönsaantia.

Arvoisa puhemies! Yhden asian on oltava kristallinkirkas kaikille: syy energiakriisiin on Venäjän aloittamassa hyökkäyssodassa. Kasvaneet energianhinnat ovat se hinta, mitä me eurooppalaiset joudumme sodasta maksamaan. Se on kuitenkin pieni hinta verrattuna ukrainalaisten kärsimykseen. Viime aikoina on saatu viitteitä siitä, että EU:n asettamat pakotteet venäläiselle fossiilienergialle todella toimivat. Se on rohkaiseva havainto ja kannustaa meitä jatkamaan pakotteita. Tavoitteen tulee olla, että Eurooppa luopuu pysyvästi Venäjän fossiilisten polttoaineiden tuonnista. Jotta onnistumme siinä, meidän on vahvistettava energiaomavaraisuuttamme ja korjattava sähkömarkkinoiden pelisääntöjä. Energiatukipaketti on yksi toimi, jolla sähkömarkkinoiden toimintakyky turvataan lyhyellä aikavälillä. Luvitusjärjestelmän sujuvoittaminen on toinen. Pitkällä aikavälillä meidän on siirryttävä puhtaaseen ja hajautettuun energiantuotantoon, joka turvaa sähkönsaannin kaikissa tilanteissa kaikkialla Suomessa.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Juvonen.

15.18 Arja Juvonen ps: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kansanedustajat! Tällä lisätalousarviolla hallitus ottaa käytännössä energiayhtiöiden riskejä vastuulleen kymmenen miljardia euroa. Julkisuudessa esiintyneiden tietojen perusteella kyse on merkittävältä osin Fortumista, jonka riskitaso on noussut pilviin. Onkin selvää, että omistajaohjaus on Fortumin kohdalla epäonnistunut täysin. Sen sijaan, että Fortumin olisi annettu 2010-luvulla käyttää varojaan kolmannen ydinvoimalan rakentamiseen Loviisaan, pistettiin rahat ulkomaille. Tässä tehtiin suuri virhe. Nyt jokainen meistä voisi miettiä sitä, olisiko Suomen kannalta parempi, että meillä olisi yksi ydinvoimala enemmän, joka tuottaisi edullista kaukolämpöä pääkaupunkiseudun tarpeisiin.

Vastineeksi tästä vakuudesta on pyrittävä ehdottomasti rajoittamaan sähköyhtiöiden mahdollisuutta korottaa sähkön hintaa. Kansalaiset, yritykset ja maanviljelijät odottavat kauhulla tulevaa talvea, mutta pelko myös tulevista vuosista on mielessä. Sähkölaskun rinnalla on myös lasku sähkönsiirrosta. Voiko se kallistua entisestään? Millään nyt tehtävällä toimella ei saa aiheuttaa tilannetta, jossa sähkön kohtuuttomat hinnankorotukset jäisivät pysyviksi.

Arvoisa puhemies! On outoa, miksi windfall-veron säätämisestä joidenkin sähköyhtiöiden kohtuuttomien voittojen verottamiseksi ei ole päätetty vaan ainoastaan sen selvittämi-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

sestä on päätetty, mikä käytännössä tarkoittaa sitä, että veroa ei tällä hallituskaudella tule. Miksi ihmeessä tuulivoimabisneksiä ei haluta ihan oikeasti verottaa, vaan ainoastaan puhutaan niistä vähän ikään kuin näön vuoksi? Ranskan presidentti Macron totesi juuri tänään, että windfall-vero on tehokkain ja oikeudenmukaisin tapa puuttua energiabisneksen epäkohtiin. Mikäli sellaista ei tule EU:n tasolla, hän sanoo Ranskan tarkastelevan asiaa kansallisella tasolla. Euroopan energiaministerit kokoontuvat syyskuun 9. päivä keskustelemaan toimenpiteistä kasvavien energiakustannusten hillitsemiseksi. Ratkaisuehdotuksiksi on esitetty windfall-veron ohella muun muassa energian johdannaiskaupan jäädyttämistä ja maakaasun hintakattoja. Hyvä hallitus, kysynkin teiltä: onko Suomi valmis tukemaan EU:n laajuista suunnitelmaa energiayhtiöihin kohdistuvaksi windfall-veroksi, ja jos ei, niin miksi?

Arvoisa puhemies! Valtiovarainministeriön budjettipäällikkö Mika Niemelä totesi 27.8.2022 Helsingin Sanomissa, että vihreään siirtymään olisi hallitus voinut laittaa rahaa maltillisemmin. Hallituksen puusilmät on saatava auki.

Yleinen inflaatio tulee heikentämään suomalaisten tilannetta kohtuuttomasti — tämä on vasta ensimmäinen. Fortumin alkuvuoden tappiot olivat 12 miljardia, hoitajia puuttuu, ja Venäjän hyökkäyssota ei laannu. Meillä on energia-, kaasu-, sähkö-, ruoka- ja terveydenhuollon kriisi. Kun rahalla saa vähemmän, silloin säästetään. Ostovoima hiipuu, ja kotitalouksia — perheitä, yksinhuoltajia, eläkeläisiä — ja yrityksiä tulee kaatumaan. Olemme menossa alamäkeen. Meidän täytyy tehdä paljon toimia.

Me perussuomalaiset olemme esittäneet energia- ja sähkökriisiin muun muassa tehoreservin käyttöönottoa eli hiilivoimaloita. Lisäksi turve on otettava käyttöön niissä voimaloissa, joissa se on mahdollista.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Räsänen.

15.22 Päivi Räsänen kd: Arvoisa puhemies! Olemme tällä vaalikaudella jälleen kerran poikkeuksellisessa tilanteessa, jota olemme yhdessä ratkaisemassa jättimäisellä valtion velanotolla, mikä tämän vuoden osalta reilusti kaksinkertaistaa nettolainanoton 18,9 miljardiin euroon. Tämän lisäksi tänään kerrottiin vielä tästä Fortumin 2,35 miljardin euron lainasta Solidiumin kautta. Lainavaraus sähkön johdannaismarkkinoilla toimiville yhteiskunnan kannalta kriittisille yhtiöille näyttäytyy näiden tietojen varassa välttämättömältä, jotta kodit eivät ensi talvena kylmenisi ja jotta sähköntuotanto säilyisi suomalaisessa omistuksessa.

Tässä eduskunnalle annetussa, kiireessä laaditussa esityksessä perustelut näin massiiviselle päätökselle ovat kuitenkin niukat. Ymmärrän myös sen, että perustelut ovat pääosin luottamuksellista tietoa sähköyhtiöiden ja TEMin ja hallituksen välillä ja eduskunta joutuu aika lailla pää pussissa tekemään jättimäistä päätöstä veronmaksajien rahojen käytöstä. Toivottavasti valiokunnat saavat tarkempaa tietoa kuin koko tämä suuri sali.

Eilen taloustieteen professori Matti Liski kysyi, miksi lainaehdot eivät sisällä vastavakuutta — sillä varmistettaisiin, että jos yhtiö joutuu selvitystilaan, valtio saa omansa — ja onko riskiä, että lainojen hyödyt lopulta valuvat yhtiöiden voittoihin. Energiatuotanto itessään on juuri nyt erittäin kannattavaa.

Selvää on, että etenkin valtio-omisteista Fortumia ollaan nyt miljardien energiapaketeilla pelastamassa. Fortum vastaa noin kolmanneksesta Suomen sähköstä. Yrityksellä on valtavia rahoitusongelmia ja isoja tappioita. Huhti—kesäkuussa Fortumin liiketulos romahti

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

yli yhdeksän miljardia euroa tappiolle. Koko alkuvuoden tulos oli 12 miljardia tappiota, ja tulokseen vaikuttivat juuri nuo saksalaisen tytäryhtiön Uniperin miljarditappiot. Eduskuntakeskustelu tästä tapaus Uniperin hoitamisesta olisi tässä yhteydessä, tai sitten torstain pääministerin energiapolitiikan ilmoituksen yhteydessä, tärkeää: miten suurelta osin nyt tehtävä päätös johtuu siitä, miten tämä Uniper-kokonaisuus on Suomessa hoidettu?

Arvoisa puhemies! Hallitus tekee nyt akuutissa kriisissä hätäpaketteja niin kuluttajia kuin nyt tällä kertaa yhtiöitä varten, mutta samalla olisi nyt tärkeää luoda pohjaa energiapolitiikan terveemmälle tulevaisuudelle. Tällä hetkellä kuluttajat ovat varsin eriarvoisessa asemassa keskenään. Tänään aamulla yhdeksän ja kymmenen välillä jotkut maksoivat sähköstään lähes 70 senttiä kilowattitunnilta, toiset selvisivät neljällä sentillä. Olisi tärkeää rakentaa kuluttajien ja yhtiöiden välille järjestelmää, joka kannustaa yhtä lailla kaikkia kuluttajia säästämään ja käyttämään sähköä tarjonnan mukaisesti. Ja vielä tärkeämpää olisi purkaa sähkön kysynnän ja tarjonnan välistä epäsuhtaa, luoda pohja ohjelmalle, joka kannustaa monipuoliseen investointiin sähköntuotantoon ja siten vahvistaa energiaomavaraisuutta. Valitettavasti viime vuosikymmeninä — itse muistan tässä salissa vuodesta 95 lähtien istuneena — keskustelu sähköntuotannosta on useimmiten painottunut pikemminkin sen jarruttamiseen ja erilaisten byrokraattisten kynnyksien luomiseen, etenkin kun on keskusteltu ydinvoimasta tai vaikkapa turpeesta.

Puhemies Matti Vanhanen: Edustaja Harjanne poissa. — Edustaja Niikko.

15.27 Mika Niikko ps: Arvoisa puhemies! Suomalaiset ovat historiallisen kriisin kourissa, ja rehellisesti sanottuna hallitus ei taida ymmärtää, millaisessa kurimuksessa sadattuhannet sähkösopimuksen tehneet asiakkaat ovat.

Arvoisa valtiovarainministeri Saarikko, haluan teille avata yhden esimerkin, mitä ette ehkä ole havainnut: Konkurssin välttämiseksi ja oman vakavaraisuuden mahdollistamiseksi monet yhtiöt tekevät nyt sillä tavalla, että ne irtisanovat toistaiseksi voimassa olevia sopimuksia. Kokkolan Energia on juuri lähettämässä kirjeen tuhansille asiakkaille, jotka eivät asu siinä sähkön tuottamisen piirissä ja joilta he irtisanovat sopimuksen. Näin toimii moni muukin yhtiö Talouselämän verkkolehden mukaan. Kymmenkunta yhtiötä keskittää myyntiä nyt omille asiakkailleen, jotka asuvat siinä alueella. Seinäjoen Energia myy asiakkaille tällä hetkellä sähköä 6,8 senttiä kilowattitunti ja ensi kuun alusta 10,2 senttiä.

Arvoisa ministeri, nämä ihmiset, joilta nyt irtisanotaan sähkösopimus, toistaiseksi oleva sopimus, joutuvat etsimään uuden paikan, mistä he saavat sähköä, ja nyt kun katsotaan tätä Fortumia, jota me tänään täällä avokätisesti tuemme, niin he myyvät tänään kahden vuoden sopimusta hintaan 42,67 senttiä kilowattitunti. Nyttien kun useita kymmeniätuhansia asiakkaita pakotetaan pois näistä yhtiöistä, pienistä yhtiöistä etsimään uusi paikka, niin he menevät näköjään Fortumin luo, koska pörssisähkön hinta tänään oli 57,9 senttiä kilowattitunti. Arvoisa ministeri, minä kysyisin ihan vilpittömästi nyt: eikö tämä ole kuluttajan kannalta hyvin eriarvoista toimintaa Suomessa, kun heitä kohdellaan tällä tavalla? Tämä koskettaa isoa osaa suomalaisista, koska yksi kolmasosa sähkösopimuksista on toistaiseksi voimassa olevia sähkösopimuksia tässä maassa, ja nyt kun vasta ensimmäiset yhtiöt ovat tekemässä näin ja muut tulevat perässä, niin kysynkin, arvoisa hallitus: mitä te teette näitten ihmisten hyväksi, joilla ei ole mitään muuta vaihtoehtoa kuin tarttua näihin kalliisiin sähkösopimuksiin? — Kiitos.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Puhemies Matti Vanhanen: Keskustelu ja asian käsittely keskeytetään. Asian käsittelyä jatketaan tässä istunnossa päiväjärjestyksen muiden asiakohtien tultua käsitellyiksi.

Asian käsittely keskeytettiin kello 15.30.

Asian käsittelyä jatkettiin kello 17.21.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Nyt jatketaan aiemmin tässä täysistunnossa keskeytetyn asiakohdan 4 käsittelyä.

Keskustelu jatkuu. — Edustaja Essayah poissa, edustaja Purra poissa, edustaja Lohi poissa, edustaja Kauma poissa. — Edustaja Mäkelä, olkaa hyvä.

17.21 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tuossa kun tämä lisätalousarvioesitys ja siihen liittyvä laina-/tukipaketti tulivat julkisuuteen, tuli sellainen lentävä lause, että on keksitty uusi rahayksikkö. Eli meillä on sellainen rahayksikkö kuin miljardi. Aikaisemmin eduskunnassa puhuttiin ehkä miljoonista, mutta nyt lentelee jatkuvasti miljardeja, ja se on niin valtavan iso raha, että väitän, että suurin osa meistä ei pysty tosiasiallisesti käsittämään, millainen raha se on. Mitä se vaatii, että kansantalous tuottaa meille miljardin? Mitä se vaatii, että kansantalous tuottaa meille kahdeksan miljardia, jolla pääomitetiin Fortumia jo aivan alun perin? Kysymys on rahasta, jolla hankitaan Suomelle uudet hävittäjäkoneet, samassa suuruusluokassa — Puolustusvoimien suurin hankinta, josta monet olivat sitä mieltä, että siihen ei ole varaa. Sellainen raha meni yhteen yhtiöön aivan hetkessä sähköpostiviestin pohjalta. Näin ainakin meille on kerrottu. Se on se, mitä meille eduskunnassa ylipäänsä on kerrottu koko asiasta. Eihän meille paljon mitään olekaan kerrottu.

Perussuomalaiset vaativat eduskuntaa koolle kesällä. Eduskuntaa ei kutsuttu koolle kesällä, annettiin vain talousvaliokunnalle joitain tietoja ja heidän suunsa suljettiin sisäpiirimääräyksillä. Eihän näin voida toimia demokratiassa, mutta näköjään voidaan toimia.

Tässä asiassa pitäisi kysyä, minne rahat johtavat, koska jos energia on häviämätöntä Einsteinin keksimän lain perusteella, niin kyllä se rahakin varmaan on tietyllä tavalla häviämätöntä. Eli kun rahaa otetaan miljarditolkulla yhdestä taskusta ja laitetaan liikkeelle, niin johonkin taskuun se päättyy. Kuka tässä lopulta on se voittaja?

Mistä tämä energiakriisi johtuu? Se johtuu pohjimmiltaan siitä, että Eurooppa on omassa ylimielisyydessään ja typeryydessään tehnyt itsestään riippuvaisen Venäjän energiasta ja sitä kautta saattanut itsensä tilanteeseen, jossa Venäjä pystyy tosiasiallisesti kiristämään sitä. Tätä tilannetta on pahennettu näiden kaasuputkittajien, Lipposten ja kumppaneiden, työn ohella sillä, että Eurooppa on oma-aloitteisesti, lähinnä vihreiden ja vastaavien pyrkimyksistä sulkenut hiili- ja ydinvoimaa ennalta, ennen kuin on ollut korvaavaa voimaa tilalle. Itse asiassa ydinvoimaahan ei loppujen lopuksi voida edes korvata, vaan se tulee jäämään ihmiskunnan energianlähteeksi pysyvästi. Vaikka tuulella ja auringolla voidaankin tuottaa tietyllä tavalla energiaa useimpiin tarpeisiin, niin kuitenkin ydinvoima tulee jäämään sinne pohjille perusvoimaksi jossain muodossa. Hiilivoima voidaan jollain aikavälillä ajaa alas, mutta ei kuitenkaan näin nopeasti. Tämä on johtanut siihen, että kaasulla on käyty korvaamaan hiilivoimaa ja pahennettu sitä Venäjän-riippuvuutta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Nyt tähän sähkön markkinaa, mihin tämä perustuu, on luotu järjestelmä, joka on aivan liian haavoittuvainen. Eli jos sähkön hinta tosiaan Euroopassa määräytyy sen mukaan, mikä on kallein tuotantomuoto, ja suomalaisten sähkön hinta määräytyy sen mukaan, mikä on Euroopassa energian hinta, niin me olemme aivan kestäättömässä tilanteessa, koska sähkö on perustarve.

Meidän on vähintäänkin päästävä siihen tilanteeseen, että olisimme sähkön suhteen omavaraisia emmekä joutuisi tällaiseen hintakurimukseen, että jos jossain päin Eurooppaa tulee energiakriisi, niin suomalaiset joutuvat maksamaan sen laskun. Eli tässä tapauksessa me käytännössä maksamme muiden eurooppalaisten tekemistä huonoista energiapolitiittisista päätöksistä, ydinvoimasta luopumisesta, hiilivoimasta luopumisesta, venäläiseen kaasuun luottamisesta — suomalaisillehan se lasku viime kädessä tästä tulee. On jo tullut Fortumissa. Kukaan ei tiedä, mikä on se piikin koko loppujen lopuksi. Jos sinne on jo kai 12,23 niittä miljardeja mennyt ja nyt tulee kymmenen miljardin lainapaketti, niin kuka sanoo, että tässä oli kaikki? Ei kukaan sitä pysty viime kädessä sanomaan.

Erityisesti ihmettelen sitä, miksi tässä tilanteessa tätä asiaa puidaan. Nyt ollaan vasta syyskuussa, kun eduskunnan istuntokausi on alkamassa. Kuka kuvitteli keväällä, että sota, jonka Venäjä aloitti Ukrainassa, tulee ratkeamaan millään tavalla myönteisesti syksyyn mennessä? Ja jos kukaan ei kuvitellut, että se tulee ratkeamaan myönteisesti syksyyn mennessä, niin kuka kuvitteli, että nämä Euroopan energia-asiat tulevat ratkeamaan syksyyn mennessä ainakaan millään myönteisellä tavalla?

Itse laitoin jo keväällä sosiaaliseen mediaan spekulaaation siitä, että voimme ensi talvena joutua säännöstelemään ruokaa. Helsingin Sanomat tarttui siihen kommenttiin ja yritti tehdä siitä häväistysjutun / onkia minulta tietoja, oliko minulla jotain sellaista informaatiota, että eduskunnassa oli puhuttu jostain ruoan säännöstelystä. Silloin se ruoan säännöstelystä puhuminen nauratti. Nyt ei ketään enää naurata mistään säännöstelystä puhuminen, mutta jos me olisimme heränneet tähän asiaan jo keväällä, olisimme ehkä käynnistäneet turvetuotantoa aikaisemmin. Sehän on sellainen polttoaine, mitä meillä suomalaisilla olisi omastakin takaa siinäkin tapauksessa, että rajat menevät kiinni ja sähkölinjat menevät poikki. Koska niin se tulee menemään: Jos Norjalta loppuu sähkö, Norja pistää sähkölinjan poikki. Eivät he tuo Suomeen sähköä, jos he itse tarvitsevat sen sähkön. He tuovat vain sen, mitä he eivät itse tarvitse. Suomen pitäisi olla omavarainen.

Hallitus on näissä asioissa aivan toivottoman myöhässä. Tämän Fortumin paketin nyt eduskunta joutuu pakkoraossa hyväksymään. Olemme taas toteamassa tosiasioita tässä salissa. Ei meillä ole tähän asiaan mitään todellista päätösvaltaa, emme me voi olla sitä pakettia antamattakaan. Tämä on tämä tilanne koko ajan, ja tämä tulee näköjään aina vain jatkumaan tämän hallituksen aikana. Ei ole mitään toivoa paremmasta, että näitä asioita voitaisiin yhtään ennakoida.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Antikainen poissa. — Edustaja Hassi, olkaa hyvä.

17.28 **Satu Hassi vihr:** Arvoisa puhemies! Putin yrittää energian avulla hajottaa Euroopan ja tuen Ukrainalle. Tähän ansaan meidän ei pidä kävellä. Tälle hallituksen esittämälle kaiken vara -paketille tarpeen on luonut paitsi Venäjän hyökkäyssota myös fossiilienergian kriisi, joka olisi tullut eteemme muodossa tai toisessa. Kolmas seikka tämän paketin taustalla ovat monimutkaiset finanssijohdannaisriskit, jollaisista on jo karmeita kokemuk-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

sia vuoden 2008 finanssikriisistä. Toisaalta nyt tilanne on siinä mielessä hyvin erilainen kuin Lehman Brothers -pankin kaatumisen aloittamassa finanssikriisissä, että silloinhan taustalla oli, että pankit olivat myöntäneet suuret määrät asuntolainoja maksukyvyttömillä ihmisillä ja nämä lainat oli myyty markkinoilla edelleen paketoituina monimutkaisiksi finanssituotteiksi, joilla ei todellisuudessa ollut katetta. Nyt kyseessä ovat sähköyhtiöt, joilla on kyky tuottaa sähköä ja tehdä se kannattavasti. Ongelma on se, pystyvätkö ne toimitamaan asiakkailleen lupaamansa määrän sähköä lupaamallaan hinnalla ja hankkimaan tarvittavat vakuudet.

On selvä asia, ettei valtio voi sähköpörssin toimintaperiaatteiden vuoksi päästää kaatumaan sellaisia yhtiöitä, jotka tuottavat koteihimme ja työpaikoillemme sähköt ja pystyvät myös tekemään sen kannattavasti. Mutta tilanne on tehnyt näkyväksi myös sähkömarkkinoiden rakenteellisen ongelman, joka normaaliaikoina ei ole niin tuntuva kuin se nyt on. Pienikin määrä hyvin kallista sähköntuotantoa nostaa hintaa kaikilta. Tähän tarvitaan muutos, jos ei muuta niin ylisuurille voitoille windfall-vero, jolla voidaan rahoittaa apu energian hinnannoususta kärsiville ja myös niille investoinneille, joilla nopeutetaan irtautumisesta fossiilienergiasta.

Sähkön hinta vaihtelee viikon ja vuorokauden mittaan todella voimakkaasti. Esimerkiksi viime torstaina alin pörssihinta oli kolme senttiä kilowattitunti, ylin yli 25 kertaa kalliimpi, 78 senttiä kilowattitunti. Tarvitaan myös yhteiskunnan toimia kaikkien sähkönkäyttäjien kannustamiseksi siirtämään se osa sähkönkulutuksestaan alemman kulutuksen ja alemman hinnan tunteihin, minkä voi siirtää ilman, että se varsinainen palvelu, minkä energialta saamme, kärsii. Jos tässä onnistumme, se tekee kaikkien kuluttamasta sähköstä edullisempaa.

En usko, että yksikään sähköyhtiö turvautuu tähän valtioneuvostokaukseen kuin viimeisenä vaihtoehtona, ei pelkää siksä, että korko on korkea, vaan myöskin siksä, että seurauksena on valtion omistusta ja asia, jota tässä keskustelussa ei vielä ole mainittu: tätä tukeaa käyttävä yhtiö ei voi maksaa johdolle tulospalkkiota. Jos uskomme kyynisesti yhtiöiden johdon toimivan omaa etuaan ajatellen, niin tässä on kyllä sellainen myrkkypilleri, joka varmasti hillitsee halua turvautua tähän tukeen.

Arvoisa puhemies! Investoinnit tuuli- ja aurinkovoimaan sekä energiatehokkuuteen lyövät kaksi kärpää yhdellä iskulla. Ne parantavat energiaitsenäisyyttämme pysyvästi ja auttavat myös ilmastomuutoksen hillinnässä. Tämän työn tahtia meidän pitää reipastaa eikä jarruttaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.32 **Hannu Hoskonen kesk:** Arvoisa herra puhemies! Tämä sähkömarkkinoiden tilanne Euroopassa on kieltämättä erittäin hälyttävä, ja siihen on Euroopan unionin alueella reagoitava. Suomi on pahassa pulassa. Nykyisellä sähkön hinnalla tuotantotalous uhkaa koko Suomesta loppua. Olen monen yrittäjän kanssa keskustellut asiasta, ja he ovat olleet valmiita sitä mieltä, että sähkön hinnan nousu on aiheuttamassa sen, että heidän joko pitää siirtyä yövuoroon omassa tuotannossaan tai sitten on kerta kaikkiaan lopetettava, pistettävä pillit pussiin, kun ei nykyisellä sähkön hinnalla pysty enää muuta tekemään.

Kaikkihan tämä johtuu siitä, että Venäjän hyökkäys Ukrainaan aiheutti tämän kriisin ja sen seurauksena sitten Venäjä erilaisten pakotteiden takia ja omien poliittisten tavoitteiden takia on lopettanut kaasun tuonnin Eurooppaan. Nord Stream -yökköputki on nyt suljettu,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

sieltä ei tule mitään, ja kakkosputkihan on jo keskeytetty ajat sitten, niin että kaasun tulo Eurooppaan on seis. Saksa on tässä se asian ydin, koska heillehän tämä iskee ankarasti, ja se on aiheuttanut sitten Euroopan johtavana talousmahtina sen, että tässä Euroopan mantee-reella riehuu nyt semmoinen energian pula, jota ei ole ennen nähty.

Osittain tässä on Suomen osalta kysymys siitä, että emme ole omia kotiläksyjämme tehneet hyvin. Meillä on liian vähän sähköntuotantoa. Juuri edustaja Hassi poistui salista, ikävä kyllä — nimittäin muistan ne ajat, kun taisi olla Vanhasen kakkoshallitus ja tehtiin ydinvoimapakettia. Itsekin äänestin sen puolesta, että saataisiin Suomeen sähköä. No vihreät vastustivat ankarasti sähköntuotantoa silloin, ja minunkin nimeni on tuolla Töölönlahden rannalla olevassa häpeäpaalussa, jossa arvosteltiin, että maailma tuhotaan näillä ydinvoimaloilla. Kas kummaa, nyt he ovat innokkaasti ydinvoimaa kannattamassa. Ja sitten kun piti rakentaa Kollajan ja Vuotoksen altaat, että saataisiin lisää tuulivoimalle säätövoimaa, kuka vastusti? Vihreät tekivät kaikkensa median suosiollisella avustuksella, että niitä ei tule. Siinä menetettiin — ihan tarkkaa tietoa minulla ei ole, mutta veikkaan — 500—600 megawatin edestä tehoa, jolla olisi säätövoimaa tuulivoimalle pystytty järjestämään. Siinäkin vihreät olivat ankarasti kyseisten patojen rakentamista vastaan. Nyt me elämme tässä tilanteessa.

Nyt sitten on otettu turve Suomessa kohteeksi, jota ei saisi käyttää. Käytännössähän se tarkoittaa sitä, että kun Suomessa tehdään CHP:tä elikkä yhteistä kaukolämmön ja sähkön tuotantoa, niin kovina pakkaspäivinä valtakunnan verkkoon tulee yli 3 000 megawatin teholla sähköä. Jos tämä vielä munataan, niin kuin suorasti sanotaan, jos tämä menee pieleen ja tämä suorastaan törkeällä tavalla laiminlyödään, niin se on sellainen menetys, että me aiheutamme itsellemme sellaisen vahingon, että tästä maasta loppuu tuotantotalous kokonaan. Kovilla pakkasilla se CHP-sähköntuotanto on maailman paras keksintö, hyötysuhde 90 prosenttia, ja kun kattilaa ajetaan turpeen ja puun yhteisseoksella, saamme maksimimäärän sekä lämpöä että sähköä siitä raaka-aineesta irti, mikä muuten ei onnistu. Samaan aikaan kun tätä emme saisi tehdä, aiheutamme itse sen, että menetämme taloutemme intensiteetin ja hallinnan.

Tämän takia Euroopan unionin komission pitää puuttua tähän asiaan nyt välittömästi. On aika hämmästyttävää, että sen jälkeen kun 2014 Venäjä miehitti Krimin, on Euroopan unionin komissio katsonut asiakseen seikkailla erilaisilla pikkuasioilla — on suojeltu erilaisia hyönteisiä, on puolustettu suurpetojen elämisoikeutta ihmisten pihoilla, ja varsinkin tuolla itäisessä Suomessa tuntuu, että susi on suorastaan lemmikkieläin, kun sitä komissio on tiukasti vahtinut, ja kaikkea muuta pikkusälää on tehty ja tehty valtava määrä säädöksiä. Mutta se tärkein on unohdettu, Euroopan tulevaisuuden vaaliminen ja energiahuollon varmistaminen. Se on jäänyt ihan mopen osalle.

Tämän takia Euroopan unionin komission on näihin johdannaiskauppoihin laadittava uudet säännöt, koska nykyisin sähköenergian kaupassa käytössä oleva johdannaisjärjestelmä on laadittu normaalin markkinatilanteen olosuhteissa, silloin kun kauppa käy normaalisti ja on rauhallista, ja se järjestelmä ei sovi ollenkaan tällaiseen kriisiaikaan, mitä nyt elämme. Eli se on korjattava ensimmäisenä. Jos Euroopan unionin komissio haluaa Euroopan etua ajaa, sen pitää keskittyä tähän ja lopettaa kaikki taksonomiat, LULUCF:t ja ennallistamishaaveet. Nehän ovat aivan naurettavia hankkeita. Niillä ei ole mitään tekemistä Euroopan tulevaisuuden kanssa, vaan ne ovat vain vallankäytön muoto, jota Euroopan unionin komissio ajaa.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Sitten toisekseen Euroopan unionin komissio voisi yhteistoimin Euroopan unionin jäsenmaiden kanssa asettaa Euroopassa sähkölle hintakaton. Taloustieteen professori Liski, muistaakseni Turun yliopiston professori, totesi tämän hintakaton olevan erittäin pätevä ja erittäin tehokas tapa johdannaismarkkinoiden rauhoittamiseen, ja sellaiseksi se tulisi Euroopan unionissa säätää ja tehdä se niin, että hintakatto saadaan ja saadaan asia rauhoittumaan.

Ja sitten tämä kaasun ja sähkön välinen hintasuhde pitäisi avata kokonaan niin, että molemmilla on omat markkinansa. Totta kai ne liittyvät toisiinsa, kun kaasulla tehdään varsinakin Saksassa paljon energiaa, ja sehän tämän ongelman ydin onkin.

Mutta se, että Suomessa kotiläksyt tehdään... Komission pitää tietysti tehdä ensiksi äsken mainitut läksyt, mutta Suomessa pitää tehdä ensimmäisenä se päätös nyt tänä syksynä, että Suomessa ruvetaan oikein määrätietoisesti nostamaan tuleville vuosille turvetta ensi keväästä alkaen. Nykyisillä turvevarannoilla, mitkä ovat varastoissa, selvitään ensi vuosi, ensi talvi, ensi lämmityskausi nippa nappa — jos tulee ankara talvi, emme selviä — mutta sen jälkeen meillä ovat varastot tyhjä. Tälläkin hetkellä meillä ajetaan kattiloihin arvokasta kuitupuuta ja tukkipuuta aivan tietoisena siitä, että rikotaan hallitusohjelmaa, tehdään valtavaa vahinkoa Suomen metsissä ja arvokas turve jää soille, kun sitä ei saa käyttää sen verotuksen takia.

Verotuksessa pitää turpeen verot poistaa. Sitten pitää turveurakoitsijoille ja sillä alalla työtä tekeville kunnianpalautus suorittaa, niin että työt aloitetaan ensi keväänä täysillä ja tehdään se noin 15 terawattituntia eli 15 miljoonan motin määrä turvetta varastoon tulevia vuosia varten, ja pitkä näkymä tulevaisuuteen, että tätä harjoitetaan, ja arvopuu jalostetaan sellunkeitossa tuolla sellutehtaalla ja sahapuut eli tukit viedään sahoille. Jos tätä emme tee, olemme sellaisissa vaikeuksissa, joita ei ole ennen nähty.

Lopuksi, arvoisa puhemies, totean vielä sen, että kaikki nämä päätökset, myös päästökaupan virheet, joita tietoisesti tässä maassa edelleen harjoitetaan näköjään — palaan siihen toisessa puheenvuorossani — on oikaistava ja Suomelle on luotava tulevaisuuden näköala. Näin ei kerta kaikkiaan voi enää jatkaa.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Sankelo poissa. — Edustaja Kemppi, olkaa hyvä.

17.40 Hilkka Kemppi kesk: Arvoisa herra puhemies! Kiitoksia edustaja Hoskoselle varsin väkevästä puheenvuorosta. Erityisesti tuo Euroopan unionin yhteinen sähkön hintakatto on erittäin kannatettava asia tässä kohtaa.

Sähkö on totta tosiaan yksi Venäjän sodankäynnin aseista, ja me tunnemme sen selkäpiissä tällä hetkellä ympäri Suomen. Tänään aamulla olin Iitin torilla, ja kyllähän se niin on, että joka ikisen suomalaisen murheena ja mielen päällä on tällä hetkellä sähkön hinta. Kaikki tuki hallitukselle sähkökriisistä selvitäksemme.

Venäjän valmistautuminen hyökkäyssotaan vähentämällä kaasutoimituksia käynnisti tämän energiakriisin noin vuosi sitten syksyllä, ja nyt sodan ja pakotteiden myötä se on vain syventynyt. Sähkön tukkuhinta on noussut ennätyslukemiin, ja talven lämmityskausi on vasta tulossa ja tietenkin haastaa tätä saatavuutta vielä entisestään, mutta myös sähkömarkkinoita, joista olemme tänään puhuneet. Tavalla tai toisella sähkökriisi koskettaa jokaista suomalaista, ja ajattelen, että tilanne on tällä hetkellä varsin karmiva.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Tässä esityksessä puhutaan härskistä miljardiluokan summasta, mutta tämä esitys on välttämätön päätös tässä tilanteessa. Onneksi tämä ei kuitenkaan ole sähköyhtiöille avoin šekki, kuten tässä salissa on aiemmin sanottu — siitä totesi valtiovarainministeri Annika Saarikkokin jo aikaisemmin —, eli nämä lainoitusehdot ovat erittäin tiukat. Sähkömarkkinat tulee ilman muuta tervehdyttää, ja valtion lainoituksen ja takauksen tavoite on loppujen lopuksi turvata kaikissa olosuhteissa lämpö kodeissa. Ilman sitä meistä harva kyllä selviää. Se on ainoa oikea tavoite tässä kohdassa.

Uhkakuva on tietenkin se, että markkinaehtoinen rahoitus tyrehtyy ja sähköntuottajat ajautuvat likviditeettikriisiin. Uhkakuva on se, että ne alle kymmenen sentin hyvät sopimukset, joihin moni tällä hetkellä Suomessa nojaa, kun omasta sähkösopimuksestaan sopii, kaatuvat, kun yhtiöt eivät ole hinnoitelleet riskiä riittävästi. Johdannaismarkkinasääntöjen mukaan sähkönmyyjän on turvattava ostajan asema asettamalla sähkön tulevaa hintaa vastaava käteisvakuus johdannaispörssin tilille. Käteisvakuudet on täytettävä lyhyessä ajassa, ja tietenkin, jos niitä ei saa täytettyä, sähköyhtiö määritellään maksukyvyttömäksi. Tämä voi pahimmillaan johtaa sähköntuottajien konkurssiaaltoon, eräänlaiseen pankkikriisiin kaltaiseen kriisitilaan sähkömarkkinoilla. Tällaista riskiä me emme voi katsoa tai odottaa, vaan sen vuoksi on toimittava.

Loppujen lopuksi investoiminen on ainoa keino laskea sähkönhintaa kestävästi. Hallitushan on jo esittänyt ensi vuodelle tämmöistä talousarviota, budjettia, jossa reagoidaan tähän korkeaan hintaan, mutta sekään ei vielä muuta sitä tosiasiaa, että ainoa keino laskea sähkönhintaa kestävästi on investoinnit ja omavaraisen sähkön lisääminen tähän maahan. Onneksi olemme tässä jo pitkällä, kiitos Sipilän hallituksen asettamien raamien. Tavoitehan oli, että vuoteen 2027 mennessä Suomen sähköntuotanto on omavaraista, ja se tulee yllättävän pian, nimittäin seuraavan hallituskauden loppuun mennessä.

Siitä olen edustaja Hoskosen kanssa täysin samaa mieltä, että kotiläksyt ovat siltä osin jääneet tekemättä, että esimerkiksi tämä turvepätös on vienyt hiukan takapakkia tätä meidän omavaruuteen pääsemistä, mutta samaan aikaan ajattelen, että kaikki voitava on nyt tehtävä, jotta pääsemme omavaraiseen sähköntuotantoon siihen mennessä, kun olemme itsellemme sen luvanneet. Ja mieluummin vähän aikaisemmin, koska suomalaisten kukkarot eivät ole pohjattomia, ja meidän on pidettävä huolta siitä, että niin pienituloiset kuin keskituloisetkin tässä maassa pystyvät maksamaan oman kodin sähköt ja se pysyy silloin lämpimänä. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

17.44 Juha Mäenpää ps: Arvoisa puhemies! Hyvät naiset ja miehet! Puhutaan täällä lisätalousarviosta ja sähköstä ja sähköön liittyvistä asioista. Vähän keskustelu on mennyt sivuunkin, mutta tein tuossa jo ennen kesätaukoa semmoisen toimenpidealoitteen, että polttoaineiden hintoja olisi alennettu sillä määrällä, mitä on ylimääräistä arvonlisäveroa kertynyt valtiolle näiden hintojen noustua aika huomattavasti. Haluan kertoa sen myös siitä näkökulmasta, kuten uskon, että tässä käy, että meidän ei ainoastaan kuulu olla täällä huolestuneita sähkön hinnasta, vaan meidän pitäisi miettiä sähkön riittävyyttä.

Siihen toimenpidealoitteeseen kirjoitin auki sen, että silloin, kun minä olen ollut itse lapsi ja asunut öljylämmitteisessä talossa, niin kesäaikana, kun lämmityskuluja ei ollut juuri-kaan, vanhemmat aina pistivät vähän sivuun rahaa, ja syksyllä he sitten ostivat öljyä. He saivat sillä säästettyä siihen, että saatiin tulevan talven öljy ostettua. Nyt tilanne on se, että

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

kohonneiden hintojen takia vanhemmille ei ole jäänyt enää rahaa — en puhu nyt omista vanhemmistani, vaan ihan yleisesti perheistä. Rahat ovat kuluneet, öljyä ei ole välttämättä saatu ostettua. Suomessa on 130 000 öljylämmitteistä taloa, ja jos ajatellaan, että puolet ei ole pystynyt ostamaan tätä öljymäärää, niin näitä taloja on silloin 65 000. Näissä taloissa, lähes kaikissa, on varajärjestelmänä sähkölämmitys, siellä on sähköpatruuna. Ajatelkaa, mitä tapahtuu siinä vaiheessa, kun öljy on loppu ja nämä talot lähtevät sähkökulutukseen mukaan. Tämä on oikeasti vakava asia. Samalla, kun puhutte sähkönn hinnasta, pitäisi puhua polttoöljyn hinnasta ja sen tukemisesta niin, että ihmisellä on mahdollisuus lämmittää taloaan öljyllä.

Sitten edustaja Hoskonen puhui tuossa ansiokkaasti turpeesta, ja on helppo yhtyä näihin hänen puheisiinsa. Semmoisen asian haluaisin vielä nostaa esille, että tästä on tehty kansalaisaloite Turve uusiutuvaksi, ja tämä pitäisi aivan ehdottomasti ottaa pikaisesti käsitte-lyyn. Tiedätte kaikki, että tämä on kolikolla heitetty ratkaisu, että Suomessa turve ei uusiudu, vaikka tieteellinen fakta on se, että turve uusiutuu. Se on hidasta: toiset uusiutuvat nopeammin ja toiset hitaammin, mutta se on kuitenkin uusiutuvaa energiaa. En tiedä, millä tavoin se on fossiilisempaa kuin venäläinen kaasu, jota sitten nämä Suomen entiset päämiehet ovat lobanneet Saksan markkinoille täältä.

Tähän ratkaisuun, että lähdetään tukemaan sähköyhtiöitä, liittyy muutamia kysymyksiä, ja nämä haluan tässä nyt esittää.

Nyt kun näitä tukia sekä Fortumille että Uniperille on lähdetty sorvaamaan, niin ensimmäinen, tärkein kysymys on se, ovatko meidän parhaat voimat olleet sopimassa näistä asioista, reagoineet tähän asiaan, vai oliko kenties näillä henkilöillä jotain muuta kiirettä kesällä, että he eivät ole olleet näissä neuvotteluissa mukana. Onko kriisien hoidossa ollut odottelu ja toiveajattelu, että ongelmalta välttyään, ja sitten hirveällä kiireellä on valmisteltu ja käsitelty asian vakavuus ja mittaluokka huomioiden oikea menettelytapa? Miksi asiaan ei reagoitu syksyllä 2021 energiakriisin ja muun muassa Uniperin rahoitusongelmien nostaessa päätään? Tässä on nukkunut mielestäni aika paljon ohitse, niin kuin todennäköisesti nukutaan myös omakotitalojen ja kiinteistö- ja asunto-osakeyhtiöiden öljylämmityksen suhteen.

Se on vakava asia, mistä minä tuossa aluksi puhuin. Missä ovat SDP:n miehet nyt, kun on kyseessä tämä asia? Kantavatko he vastuuta asiasta? Kuitenkin nämä Suomen entiset johtavat nokkamiehet ovat olleet mukana luomassa tätä Suomen ja Euroopan maakaasuriippuvuutta ja edistäneet sitä venäläisellä rahalla. Mielestäni emme elä välttämättä Putinin hinnoissa vaan ehkä Lipposen hinnoissa.

Sitä ihmettelin vielä, kun ministeri Marin totesi, että odotetaan esityksiä komissioltta, että miksi ei esitetä itse. Nyt tulevana perjantaina on joku energianeuvosto vai energiaministerien tapaaminen Euroopan unionissa, ja minun mielestäni siellä Suomen ensimmäisenä linjana pitää olla se, että turve on uusiutuva energia. Se on meidän turva täällä Suomessa. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

17.51 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Tuntuu siltä, että tässä on harrastettu Veikko Huovisen sanoin sitä jälkiviisautta, koska se on ”imelin viisauven laji”. Silloin 20 vuotta sitten, kun on tehty lähtöasetelmia siihen, että Pohjoismailla ja myös Euroopalla on yhteiset energiemarkkinat, on ajateltu, että ollaan vahvempia, kun ollaan yhteisillä energia-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

markkinoilla. Tietenkin riskianalyysit ovat sitten tietyllä tavalla pettäneet. Ei otettu sitä tilannetta huomioon, mitä Venäjä kaiken kaikkiaan voi tehdä. Ja siitä, että maakaasulla on keskisessä Euroopassa, ennen kaikkea Saksassa, tuotettu sähköä, tämä tilanne kaiken kaikkiaan johtuu, ja vaikutukset näkyvät sitten yhteisen energiapolitiikan kautta myös meillä.

Muistelen, että silloin 2010 puhuttiin hyvin vahvasti energiaomavaraisuudesta. Ja silloin juuri lähdettiin — edustaja Hoskonen taisi mainitakin tämän — katsomaan tätä ydinenergiapalettia ja lähdettiin sitä viemään eteenpäin. Minunkin nimi on tuolla Linnunlaulus-
sa siinä paalussa. Minä olen ylpeä siitä, että silloin olin tämän omavaraisen energian puolesta. Jos tuo ydinvoimahanke olisi kunnolla lähtenyt liikkeelle, niin me oltaisiin hyvinkin pitkällä.

Toinen on tietenkin tämä, että TVO:n Olkiluoto kolmonen ei ole lähtenyt toimimaan sillä tavalla kuin on ajateltu. Jos se saadaan nyt toimimaan, niin me ollaan suhteellisen hyvin energiaomavaraisia. Niin kuin jo elokuussa oli nähtävissä, niin silloin kun on tuulta kovasti, niin 3 000 megawattia tuottaa tuulivoima, ja sillä tavalla oli jo energianhinta melkein koko elokuun liki nollassa, muutaman kymmenyksen päälle. Eli tämä on semmoinen herkkä laji.

Kyllä EU:ssa täytyy päästä nyt yhtenäiseen näkemykseen hintakatosta ja myös siitä, millä tavalla kaasu ja sähkö pystytään erottamaan. Ja tämä, mitä lisätalousarviossa on valtionneuvosto esittänyt, on nyt turva tälle väliajalle. Eli pyritään nyt turvaamaan kummin-
kin kuluttajien ja kotitalouksien ja teollisuudenkin energiansaanti ja ennen kaikkea hinta niin, että se ei lähde ihan taivasiin. Ja tähän johdannaiskauppaan täytyy saada sääntelyä. Kattoa voidaan vielä varmaankin alentaa.

Tässä nyt lyhyesti. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Och ledamot Norrback.

17.55 **Anders Norrback r:** Tack, ärade talman! Jag kommer att koncentrera mig på det som är på agendan, det vill säga tilläggsbudgeten och tryggheten av det kortsiktiga. Vi har ju en energidebatt längre fram i den här veckan, där jag kommer att koncentrera mig på det. Men jag vill ändå påpeka, när jag har lyssnat här i dag, att vi ändå inte får glömma bort varför vi är där vi är. Det pågår ett krig i Europa. Ryssland har anfallit en demokrati, och Ryssland gör allt för att splittra de som stödjer Ukraina i det här kriget. Tappar vi det fokuset så kommer vi inte att diskutera de här frågorna, utan mycket mer allvarliga frågor än vad vi diskuterar nu.

Den finska energiproduktionen är en grundpelare när det gäller självförsörjningsberedskapen, tillsammans med livsmedelsförsörjningen. Därför måste vi trygga de här i alla lägen.

Arvoisa puhemies! Hallituksen hätärahoituspaketti on välttämätön energiatuotannon ja huoltovarmuuden turvaamiseksi. Minä uskon, että jokainen, joka on pikkasen tätä asiaa tarkastellut, on yhtä mieltä tästä. Energian äkillinen hinnannousu on tuonut sellaista epävarmuutta, että täytyy tehdä rauhoittavia tekoja.

Itse uskon aika lailla markkinatalouteen, mutta kyllä politiikan rooli on lähteä siitä, että markkinat ovat renkejä ja yhteiskunta on se, joka päättää, ja tässä vaiheessa meidän on kyl-
lä päätettävä. Tämä on minun mielestäni tarpeellinen. Se tietysti ei ole toivottu, varmasti kukaan ei toivo tätä, mutta tulee tarpeeseen, ja kannatan sitä täysin.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Se pitää myös vielä kerran toistaa, että tämä ei ole mikään tuki. Tämä on laina kovalla ehdolla tai takauksia kovilla ehdoilla. Eli ei pitäisi kansalaisille antaa sellaista kuvaa, että nyt puhutaan tuista. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

17.57 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa herra puhemies! On todellakin niin, että meidän tässä eduskunnassa tänä syksynä on nyt tehtävä hyvissä ajoin kovia päätöksiä. Ensimmäisenä tietenkin meidän ministerien ja pääministeri Marinin tulee viedä komissioon viestiä, että johdannaiskauppojen säännöt on muutettava. Siellä on tehty paljon muitakin päätöksiä hyvin nopealla aikataululla, ja jos Eurooppa haluaa pitää yhtenäisyyden ja olla tätä Venäjän aiheuttamaa tilannetta yksissä tuumin vastaan, niin tämä pitää hoitaa heti — samoin se, että hintakatto laitetaan sähkölle ja maakaasulle, millä turvataan se, että erilaiset spekulantit eivät pääse vauhtiin. Nythän kaikki on heidän käsissään, kun siellä voidaan pelata äärimmäisen paljon ja joku aina ne voitot kerää.

Ja sitten se, mikä pitää tehdä ehdottomasti: päästökaupan Suomea koskevat virheet on oikaistava. Minua todella harmittaa se aivan valtavasti, kun Suomessa professoritasoiset tohtorismiehet ja -naiset käyvät täällä meillä todistamassa valiokunnissa, että meillä on valtavasti päästöjä. Hiilinieluja ei ole kovin paljoa. Joudumme tällä hetkellä päästökaupan takia maksamaan nykyisillä hiilidioksidin pörssihinnoilla noin 15 miljoonan tonnin ylimääräisestä päästöstä noin 1 400 miljoonaa euroa joka vuosi turhaa rahaa ihan jatkuvasti. Ja professori Markku Ollikainen, joka Ilmastopaneelia tässä maassa johtaa, tätä satusedän roolia vetää edelleen eteenpäin — väärää tietoa Suomen eduskunnassa Suomen kansan edustajille. Tämä on oikaistava. Tämähän on aivan käsittämätöntä touhua, että rohjetaan antaa väärää tietoa, jonka perusteella Suomen kansalaiset maksavat valtavan kallista energiaa. Ja ei tunnu kovin montaa median edustajaa kiinnostavan tämä virhe, mutta kyllä kiinnostus kasvaa, kun ensi talvi tulee ja pakkaset iskevät ja lämmön hinta ja sähkön hinta nousevat pilviin.

Kyllähän nyt on minimiasia, että ollaan rehellisiä ja oiotaan virheet. Ok, sillä ei ole väliä, kuka ne virheet teki, se on ollut ja mennyt, mutta virheet pitää oikaista. Kukaan ei ole täydellinen, mutta kellään ei ole oikeutta periä suomalaisilta veronmaksajilta, perheiltä, yksin eläviltä, eläkeläisiltä — kaikilta suomalaisilta — väärää maksuja väärillä perusteilla. Se on minun mielestäni niin vakava juttu, että minua oikein harmittaa näiden tällaisten professorien puheenvuorot, ja kukaan näistä professoreista ei korvaansa lotkauta eikä tule edes anteeksi pyytämään virheitään. Härskiä on heidän toimintansa.

Mutta se asia, mikä vielä pitää lisätä: Meidän on heti todellakin turpeen näkymä avattava niin, että nykyiset turveurakoitsijat saavat sen kaipaamansa tiedon, että Suomessa korjataan energiaturvetta ensi keväästä alkaen. Nykyiset varastot, niin kuin sanoin, riittävät ensi talvelle juuri ja juuri.

Toinen asia, arvoisa puhemies, joka on ihan tuoretta tietoa, kesälomalta kerättyä: Tällä hetkellä esimerkiksi Metsähallituksen metsistä ajetaan kuitupuuta suoraan polttoon. Siis metsäteollisuus ei niitä puita saa, vaan valtion metsistä menee suoraan polttoon valtavat määrät kuitupuuta, vaikka hallitusohjelmassa muuta lukee. Siis valtion omaisuutta poltetaan energiaksi ja sellutehtaille ei mene mitään. Sama koskee yksityismetsiä. Onhan tämä nyt ihan käsittämätöntä, että Suomi tuhoaa omaa tulevaisuuttaan, omaa jalostusarvoaan ja ottaa velkaa. Eihän tässä hommassa ole enää minkäänlaista järjen hiventä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Hallitusohjelmassa on kirjattuna selvät säännöt, että arvopuuta ei polteta, mutta sitä muuten palaa. Olen itsekin viime kesänä, nyt päättyneenä kesänä, kiertänyt näissä laaneissa ja nähnyt ne valtavat kuitupuut, ja niissä kasoissa on myös iso määrä tukkeja — sitä puuta, mikä pitäisi jalostajan viedä muualle maailmalle ja ottaa sieltä se panos, tulovirta, Suomeen, jota tämä kansakunta kipeästi kaipaava. Tämän takia meidän pitää tämä turvehomma hoitaa tyylikkäästi ja ottaa käyttöön se potentiaali, mikä suomalaisessa suossa on.

Meillä turvetta joka vuosi kasvaa. Joka kesä uutta turvetta Suomeen tulee se noin 40 miljoonaa kuutiota. Jääkauden jälkeen sitä on Suomeen kasvanut noin 80 miljardia kuutiota. Jokainen voi laskea yksinkertaisella matematiikalla, että 80 miljardia kuutiota kun on tavaraa tullut jääkauden jälkeen ja noin 10 000 vuotta, reilut 10 000 vuotta, on siitä, kun jääkausi meni ja Balttilainen jääjärvi laski — siitä saatte, paljonko se vuodessa kasvaa. Ja tätäkään eivät Suomen tiedemiehet ja yliopistoihmiset tunnusta, että turve uusiutuisi. Ei tämä ole arpa-asia, tämä on ihan puhdasta, Kallion laskuopin mukaista matematiikkaa. Jokainen suohehtaari tuolla suomalaisella suolla kasvaa joka kesä lähes kymmenen kuutiota lisää uutta turvepohjaa, ja jatkuvasti, joka kesä, se tapahtuu ihan varmasti.

Mehän voimme tehdä tämän ihan oikeudenmukaisesti, niin sanotusti kestävä kasvun periaatteiden mukaan. Käytetään siitä 40 miljoonasta motista, mikä on vuodessa kasvua, vaikka 20 miljoonaa. Ja meillähan turpeesta tehdään myös kuiviketurvetta, jota maatalous kipeästi tarvitsee. Se on aivan välttämätöntä. Haluammeko me oikeasti Suomen eduskunnassa, että meiltä loppuvat myös maatalous ja oma elintarviketuotanto? Olen ihan satavarma, että yksikään kansanedustaja sitä ei halua. Olen tästä asiasta sataprosenttisen varma. Meille tulee ensi talvena nälkä, jos tällä keinoin jatkamme, ja seuraavina vuosina varsin.

Ja sitten tämä kasvuturve: Suomesta on avattu Vapon, nykyisen Neovan, vahvalla, pitkällä, sinnikkäällä työllä vahva markkina. En tiedä tarkkaa määrää niitä ostavia maita, mutta kymmeniä niitä on eikä pelkästään Euroopassa. Noin 400 miljoonan euron arvosta vuodessa viedään kasvuturvetta Eurooppaan, ja kuivina maina, kuten Keski-Euroopan maat ovat, ne tarvitsevat tällaisen kasvualustan, joka pidättää veden, pidättää ravinteet. Kasvi ottaa sieltä kaiken, ja se jäävä — joskus se turvekin menee vanhaksi — pitää kompostoida, ja siitä tulee edelleen hyvää vaikka nurmikoiden alustoiksi. Erinomainen kasvualusta edelleen.

Tämä pitää meidän hoitaa kotiin. Turveurakoitsijoiden kunnianpalautus on tehtävä nyt. Se oli selvä virhe, että me romutimme heidän kalustoaan ja maksoimme siitä jopa palkkiota. Se virhe on tehty, ei sen perään kannata itkeä, mutta meillä on edelleen ammattikunta, joka osaa työnsä, heillä on valmiit kentät, ja ennen kaikkea heillä on valtava työhalu auttaa tätä isänmaata.

On ihan varmaa, että ensi talvena, kun on kova pakkanen, sähkön ja lämmön hinta on aivan valtava, sähköä kulutetaan paljon, moni pirtti on pimeänä. Monessa, monessa kodissa eletään pimeässä ja kylmässä, kun enää mitään muuta ei ole. Pitäisikö meidän Suomen eduskunnassa tähän nyt puuttua ja antaa se mahdollisuus, että Suomi selviäisi tästä kriisistä? Kaikki on meidän omissa käsissämme. Haluammeko sitä, vai jatkammeko tätä hirveää vihreää siirtymää, joka käytännössä suosii vain fossiilisia polttoaineita, jotka käytännössä loppuvat, kun Venäjä on pannut pillit pussiin ja hanat kiinni?

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Mäenpää, olkaa hyvä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

18.04 **Juha Mäenpää ps:** Arvoisa puhemies! Nyt ei voi sanoa enää ”hyvät naiset ja miehet”, kun täällä on vain miehiä jäljellä. — Edustaja Hoskonen puhui taas asiaa, ja haluan siitä hieman jatkaa noita asioita, mitä hän kertoi.

Minä olin semmoisessa tilaisuudessa, jossa oli Carunan henkilökuntaa, ja he arvioivat tuossa keväällä, että talvesta 23—24 tulee sähköntuotannollisesti vielä vaativampi kuin tästä tulevasta nyt on ennustettu tulevan. Tämän vuoksi tuo Hoskosenkin mainitsema turve pitää ottaa lämmityskäyttöön, koska muuten se, että puuta nyt poltetaan liiassa määrin, heikentää meidän teollisuuden vientiä, jos kuitupuuta käytetään lämmitykseen.

Tuossa on mainittu tästä Fortumin, tai sähköyhtiöiden, tukemisesta, että niissä on kovat ehdot ja niissä on myös korkea korko. Ne ovat aika rajut ehdot, mutta myös vakuuksia niihin ehkä kaivattaisiin sillä tavalla, että jos valtio nyt rahoittaa veronmaksajien rahalla näitä yhtiöitä, niin näiden yhtiöiden sopimukseen pitäisi kyllä kirjata se, että ensisijainen vakuuden saaja on Suomen valtio, joka nyt hädässä antaa. Kovasti täällä on sanottu, että ne kaikki rahat saadaan takaisin ja siinä ei ole mitään riskiä. Mutta ehkä olisi parempi sanoa, että ne ”saataneen” takaisin. Kyllä niissä riski on.

Meidän pitää nyt vain unohtaa tämä vihreä siirtymä, jota tämä hallitus on kiimoissaan tekemässä, tämä ei kannu. Edustaja Hoskonen mainitsikin tuossa hyvin nämä asiat, että vihreät ovat vastustaneet ydinvoimaa ja nyt se on ykköspuolue sen markkinoinnissa. Näissä kaikissa energiatuotannon muodoissa syntyy päästöjä ihan takuuvarmasti, laitteiston valmistuksessa, rakentamisessa, kustannuksissa. Minä en usko siihen, että ydinvoima on lopulta — huomioiden kaikki siihen rakentamiseen käytetty ja kaivostoimintaan ja muuhun käytetty — juuri puhtaampaa kuin turve. Itse asiassa minä pidän turpeen energiakäyttöä puhtaampana kuin sitä. Turpeenpoltossa hyötysuhde on noin 77 prosenttia ja ydinvoimassa hyötysuhde on 30 prosenttia. Täällä vihreät mainostavat sitä ja ovat pahoillaan, kun merivedet lämpiävät. Mutta jos ydinvoimala tuottaisi vaikka, nyt esimerkkinä, 1 000 megawattia, niin 2 000 megawattia menee sinne veden lämmitykseen energiaa.

Sen verran vielä tuolle Hoskoselle on nyt pakko sanoa — ja minä olen toivonut, että hallituksen henkilöt tämän asian toisivat julki — että tuossa viime keväänä jossakin valiokunnassa sain kaivettua sen esiin, että Suomen Huoltovarmuuskeskuksen polttoturpeen turvarastot olivat todella alhaiset, niitä oli vain 0,7 terawattituntia. Ne piisaavat ainoastaan, esimerkinomaisesti, Seinäjoen kaupungin lämmittämiseen yhden talven ajan. Tämä mielestäni oli semmoinen lähtölaukaus, kun tämän sai kaivettua esiin, että jopa vihreätkin rupesivat suhtautumaan vähän myönteisemmin turpeeseen. Myös toisessa valiokunnassa on ollut asiantuntija, joka sanoi, että vaikka minkälaisia energiamuotoja keksittäisiin — nyt, Hannu, kuuntele — niin 4—6 vuotta käytetään energiaturvetta, siis vaikka millaisia uusia energiamuotoja keksittäisiin. Tämä oli silloin viesti. Minä itse uskon, että tämä aika on paljon pitempi. Ymmärrän sen, että turpeen energiakäytöstä luovutaan, jos keksitään oikeasti joitain parempia ratkaisuja. Mutta turve on meidän suomalaisten turva. Tästä oli Apu-lehdessä juttu jo 60-luvulla, ja se pitäisi jokaiselle edustajalle ilmeisesti kopioida postilaatikoihin, että he ymmärtäisivät, kuinka tärkeä ja kuinka pitkäaikainen turva se on meille ollut.

Ja vielä: Edustaja Hoskonen nosti esiin turpeen muun käytön kuin polttokäytön, eliikkä sitä käytetään kuiviketurpeena ja kasvuturpeena ja polttoturpeena. Hyvin monet suot ovat sillä tavalla, että ne ovat kerroksittain, että siinä päällä on kerros kuiviketurvetta, sen jälkeen on kasvuturvetta — tämä on kaikille, vihreillekin, ok, että näitä käytetään — ja sitten se loppu navasta jalkoihin on polttoturvetta. Se on hyvää energiasisällöltään, ja sen poltto-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

turpeen alla on kivennäisperäinen maa, jossa kasvaa vaikka metsä siinä päällä, kun se istutetaan siihen. Meidän pitää ehdottomasti ottaa nämä käyttöön, istuttaa siihen vaikka metsää. Mutta jos sieltä nostetaan vain kuiviketurve ja kasvuturve, niin siinä mustassa turpeessa, joka on energiakäyttöön sopivaa, ei kasva mikään. Elikkä se on parempi, että sieltä otetaan se polttoturvekin pois. — Kiitoksia.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.11 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Lopuksi vielä muutama ajatus tästä energiapolitiikasta Suomessa. Onhan se käsittämätön tilanne meillä tässä rakkaassa isänmaassa, että me emme saisi käyttää omia energiaraaka-aineitamme. Ensi talvena — pidän sitä henkilökohtaisesti aivan lähes varmana, sanotaan 90 prosentin varmuudella — Saksan talous tulee menemään polvilleen tämän energiakriisin takia, ja se tulee aiheuttamaan valtavien laman koko Euroopan alueelle. Tätä en tietenkään toivo. Suorastaan kädet ristissä pyydän, että se ei toteutuisi, mutta hyvin todennäköiseltä ikävä kyllä näyttää, että Saksan talous tulee kärsimään semmoisen iskun tämän energiapolitiikan takia, heidän omien virheidensä takia, kun lopettivat ydinvoiman ja olivat hiilivoimaa lopettamassa eikä mitään korvaavaa ollut tilalle tulossa, ja nyt on tässä tulos sitten tämän Venäjän kriisin jälkinäytelmänä. Venäjä hyökkäsi Ukrainaan, ja sitten pakotteiden takia venäläinen pisti kaasuputket kiinni ja muunkin energian tuonnin Eurooppaan kiinni, ja pakotepolitiikka varmisti sen vielä, että mitään ei tule.

Sotaa ei saa koskaan hyväksyä ja siihen pitää reagoida, se on aivan oikein. Mutta meidän pitää huolehtia nyt, että kun seuraava kriisi joskus tulee — sekin tulee varmasti — niin meillä on omavarainen energiatalous tässä maassa. Entä tämä vihreiden käsittämätön biologian vääntely ja tosiasioiden kieltäminen, että turve ei uusiudu, ja sinä aikana poltetaan sitten tukit ja kuitupuut tuolla kattiloissa, ja samaan aikaan tässäkin kaupungissa poltetaan kivihiiltä, joka nyt ei tule enää Vorkutasta Venäjältä, vaan todennäköisesti se tuodaan laivalla Australiasta asti. Missähän tässä on sitten se vihreä siirtymä? Ei sitä ole olemassaakaan.

Suomessa se on, jos me itse haluamme. Kun otetaan lähien energia siinä läheltä, suolta siis niillä alueilla, missä se on mahdollista, niin se tarkoittaa, että siinä menee hyvin vähän fossiilia siihen työhön siellä suolla ja myös kuljetukseen sinne voimalaitokselle. Siihen tulee hyvin vähän päästöjä. Ja turve kun uusiutuu, niin kuin sanoin toisessa puheenvuorossani, niin kun se 20 miljoonaa kuutiota korkeintaan tarvitaan siihen energiaturpeeseen — se on yläkanttiin — silloin se toinen 20 miljoonaa jää sinne suohon, elikkä tämä kestävyysperiaate ja uusiutuvuus varmasti toteutuu sataprosenttisesti eikä kukaan voi sanoa, että kestävä kehityksen periaate jollakin lailla tuhottaisiin tällä asialla. Ja ne suomäärät, millä tämä homma pystyttäisiin hoitamaan, ovat niin vähäisiä, että ne eivät millään lailla rajoita tätä vihreän siirtymän toteutumista Suomessa, koska ne pinta-alat ovat pieniä, millä turvetta nostetaan, ja kuitenkin Suomessa on alun perin ollut kymmenen miljoonaa hehtaaria suota, josta edelleen on noin viisi miljoonaa hehtaaria koskemattomaa suota. Elikkä me pystymme nykyisillä soilla operoimaan ja niihin neitseellisiin soihin ei tarvitse koskea.

Sitten vielä tästä turpeen muusta käytöstä, arvoisa puhemies. Jos me emme kuiviketurvetta navettoihin ja sikaloihin ja muihin tuotantotiloihin saa tässä maassa, niin meiltä loppuu maatalous ihan varmasti. Karjan sairaudet lisääntyvät hyvin nopeasti, ja se aiheuttaa sen, että tämä nykyisin ihan valtavassa kannattavuuskriisissä elävä suomalainen maatalo

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

menettää viimeisenkin mahdollisuuden elää. Jos maanviljelijä ei sitä itse lopeta, niin sen pankki tai joku muu rahalaitos lopettaa, koska ei enää maksuja hoideta. Tätä ei varmasti kukaan Suomessa halua.

Muistan, kun tämä turvekeskustelu alkoi, että Sitran silloinen asiantuntija Mari Pantsar — en tiedä, onko hänen koulutuksensa biologi vai mikä hän on — esitti silloin, että saadaan osmankäämimurskaa tämän tilalle. Kun tällaiset seireenit kertovat meille totuuksia, joilla ei ole mitään tekemistä totuuden kanssa, niin pitäisi nyt ainakin Suomen itsenäisyyden juhluvuoden rahaston johtajan Kataisen alaisiaan sen verran paimentaa, että tällaista paikkansapitämätöntä tietoa ei julkisuuteen anneta eikä varsinkaan tänne eduskuntaan tuoda. Silloisena ympäristövaliokunnan puheenjohtajana tästä asiasta kun muutaman kerran eri tahojen kanssa keskustelin, niin kyllä minä hämmästyin sen tieteen tason osaamista, mitä Suomessa on, kun väitetään, että osmankäämimurskalla pystytään korvaamaan tuo kuiviketurpeen osuus tässä maassa — aivan täyttä huuhaata. Toivon, että Sitra tässä asiassa puuttuu nyt vihdoon ja viimein, kun se on kuitenkin eduskunnan heille antamien rahojen varassa oleva, siihen, että edes totuudessa pysyisi se porukka. Ei ole paljon vaadittu. Jos meinaa tutkimuslaitoksen nimeä kantaa, niin pitäisi pikkuhiljaa ruveta totuudenkin siementä viljelemään siinä talossa — jos ei muuten, niin kasvuturpeessa. Siinä se muuten onnistuu.

Ja sitten yksi asia vielä: tämä erikoisturve, mitä tällä hetkellä Suomessa käytetään eri tarkoituksiin. Ilomantsissa on parhaillaan valmistumassa nyt se ensimmäinen aktiivihiilituotantolaitos, jossa oli pieniä teknisiä ongelmia uuden kokeilun takia, mutta nyt se on valmistumassa ja lähtee varmaan tämän vuoden puolella käyntiin, avaa aivan uudet markkinat maailmanmarkkinoillekin aktiivihiilen tuotannolle, joka nimenomaan lopettaa sitten osaltaan kivihiilen käytön, koska siitä syntyvä aktiivihiili on korvaamassa kivihiilellä tehtyä aktiivihiiltä, elikkä olemme tekemässä siinä vihreää siirtymää aivan oikeasti.

Ja sitten yksi asia vielä: Jos me haluamme tässä maassa myös varmistaa sen, että kriisiolosuhteissa meillä on varastoituna energiaa niin paljon, että selviämme yllättävistäkin tilanteista, turve on ainoa energiaraaka-aine, jota pystytään pitkän aikaa varastoimaan, ei menetä energiamääränsä per kuutio, se on erittäin hyvä siinä, säilyttämään arvonsa, kestää kosteutta aika pitkään, ja ennen kaikkea varastointitapa on sellainen, että sieltä voidaan kuljettaa energiaraaka-ainetta voimalaitoksille hyvin nopeasti isoja määriä. Ensi talvena, kun meillä ei tällä hetkellä, arvoisa puhemies, ole niitä kuivia energiapuuvarastoja, niin meillä on tilanne tässä maassa, että jäistä puuta yritetään polttaa voimalaitoksissa ja tehdä siitä lämpöä. Jos joku ei tätä usko, että jäisellä puulla ei lämpöä tehdä, voi ruveta kokeilemaan saunan uunin lämmitystä märillä puilla. Sen jokainen tietää, että sauna jää kylpemättä sinä iltana, ja jos on uuni, niin leivät jäävät siltä päivältä paistamatta. Tällainen väärin tietojen levittäminen tässä maassa on mennyt niin pitkälle, että vääristä tiedoista on tullut uusi normaali. Eihän se ole oikein.

Arvoisa puhemies! Toivon nyt sydämestäni, että Suomen eduskunta puuttuu nyt niihin asioihin, mitkä ovat suomalaisille tärkeitä. Tällainen kansallisen varallisuuden hukkaaminen, rahojen syyttäminen ulkomaille ja ennen kaikkea suomalaisen osaamisen tuhoaminen ja turveurakoitsijoiden mollaaminen ja heidän, minun mielestäni, erittäin törkeä kohteleva lopetetaan tässä maassa ja ruvetaan tekemään oikeita töitä ja varmistetaan samalla suomalaisen metsäteollisuuden jääminen Suomeen. Tällä menolla meillä ei ole kohta sitäkään, koska täällä metsäteollisuuden raaka-ainehuolto on ihan aidosti vaarassa jo tänä päivänä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Edustaja Piirainen, olkaa hyvä.

18.18 Raimo Piirainen sd: Arvoisa puhemies! Ymmärrän edustaja Hoskosen puheenvuoroja. Kun tuolta niin sanotusti susirajan takaa on, niin tällaisia ongelmiahan siellä on nähtävissä ja nämä nostavat päätään. Mutta minun käsittääkseni siellä on vielä yhtiöitä, jotka käyttävät turvetta eivätkä ole hylänneet sitä, ja saattaa olla nyt, että he vielä ottavat hyvinkin vakavasti tämän turpeen mahdollisuuden. Se on tietenkin yksi, että meidän pitäisi olla yksimielisiä siitä niin täällä kuin hallituksessakin, että me voidaan sitä turvetta tässä kriisitilanteessa ottaa käyttöön.

Noista jäisistä puista tuli mieleen semmoinen asia, kun aikanaan nuorena veturinlämmittäjänä olin ja sitten nämä, jotka olivat sota-aikaan olleet veturinlämmittäjiä ja höyryveturia lämmittäneet, olivat nakelleet kattilaan jäisiä puita, ja he kertoivat, että ei paljon syntynyt höyryä. Elikkä ei se jäinen puu kyllä paljon tuota, siinä edustaja Hoskonen on ihan oikeassa.

Se, mikä tässä eniten ainakin minua mietityttää, on tämä Saksan energiastrategia ja siihen liittyvät toimet kaiken kaikkiaan. He ovat kumminkin itse pyrkineet hyvin vahvasti fossiilisesta energiasta eroon, tai sen tuottamisesta fossiilisella energialla, ja sitten siirtyneet vihreään, mutta ihan sama, minkä täällä aikaisemmin Hassikin mainitsi, että liian nopeasti tämä siirtymä tapahtuu, ettei keretä sitä vihreätä energiaa tuottaa niin paljon kuin on tarvetta, kun luovutaan jo fossiilisesta. Elikkä tämä on ehkä se meidänkin omavaraisuuden ja huoltovarmuuden kohdalla kaikista tärkein asia tässä.

Ja tärkein on tietenkin se, että nyt tällä valtioneuvoston, hallituksen esityksellä turvataan meidän yhtiön, Fortumin, ja muitten yhtiöitten toiminta, että energian saatavuus on turvattu ja sitten se myös on suhteellisen edullista, että se hinta nyt ei karkaa ihan pilviin. Mutta niin kuin kaikki tiedämme, tästä ei voi olla varmuutta. Ainut, jota voisi toivoa nyt tässä tietenkin näitä EU-toimenpiteitä odotellessa, on se, että ei tulisi kovin pakkastalvi, ettei tarvitse täälläkin ruveta hyppäämään, Päätalon sanoin, kalakauppiasta. — Kiitos.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitos. — Totean, että meillä on tällä viikolla torstaina energia-asioista erityinen keskustelu pääministerin ilmoituksen perusteella. Tämä keskustelu nyt pyörii aika paljon energian ympärillä lisätalousarviosta keskusteltaessa, että pyydän nyt keskittymään tähän lisätalousarvioesitykseen. — Edustaja Hoskonen, olkaa hyvä.

18.22 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa puhemies! Kiitoksia hyvästä vinkistä.

Kyllä todellakin tämä lisätalousarvio, mikä tässä nyt on käsittelyssä, on tärkeä. En sitä millään lailla väheksy. Kyllä meidän pitää varmistaa se, ettemme itse omilla toimillamme taaskin aja yhtä asiaa kriisiin. Kannatan sitä.

Ja meidän pitää nyt vaatia Euroopan unionissa, että nämä johdannaiskaupan säännöt muutetaan, hintakatto asetetaan ja maakaasun ja sähkön välinen yhteys katkaistaan. Luotakoon niille vaikka omat sääntönsä. Kyllä Euroopan unioni pystyy siihen. Jos ei pysty, niin mitä sitten Euroopan unionilla tekee? Se on tässä se ydinkysymys, ja nyt on kiire.

Euroopan unioni on askarrellut kaikennäköisten asioiden kanssa, hapsenkakkiaisten mittareilla on mitattu, onko joku ötökkä suojeltava vai eikö ole tai pitääkö suomalaisten pelätä omilla kotipihoillaan Ilomantsissa tai Tuupovaarassa taikka tuolla Kuhmossa susia,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 85/2022 vp

saako maanviljelijä viljellä rauhassa peltojaan ja kasvattaa karjaa, kun ei niitä susia siellä kuulemma ole, vaikka niitä on aivan valtavasti. Elikkä keskitytään olennaiseen.

Edustaja Piiraiselle sanon vain sen verran lopuksi, että jos me haluamme aidosti tässä maassa luoda uuden, kasvavan mahdollisuuden suomalaisten hyvinvointiin, niin meidän pitää oikaista nämä päästökaupan virheet. Ne verot on poistettava, ja turpeesta kun tehdään uusiutuva, todetaan, että siitä ei makseta päästökaupan maksuja, niin sillä varmistamme metsäteollisuuden tulevaisuuden Suomessa, edullisen energian suomalaisille ja sen, että emme ole ulkomaisesta enää riippuvaisia. Turpeesta voidaan tehdä vaikka öljyä tai kaasua, ihan mitä vain. Elikkä tämä on näin yksinkertaista.

Arvoisa puhemies! Toivon, että sen päivän näkisin jonain päivänä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan, jolle talousvaliokunnan on annettava lausunto.